

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 2 2021

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 2 juni 2021

Årgång 87

ISSN 0015-4431

Förbundets Högste Beskyddare:
AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF

Rikshedersordförande
Ewa Skoog Haslum, MARINCHEF

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Olle Melin - bmelinolle@gmail.com

Tel 070-530 01 77

Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY

GRAFISK FORMGIVNING:

Dag Åshage - epost: paul.assar@gmail.com

Fasanvägen 4, 373 43 RÖDEBY

TRYCKERI: Blockforum Stockholm

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 60 kronor.

INFORMATION OCH ANNONSANSVARIG:

Bo Schagerberg, 070-521 44 39

bo.sch@bredband.net

ANNONSER:

Kontakta Anne-Louise Fröding, 054-86 06 83, 070-522 14 73

Epost: annelouise.froding@gmail.com

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Tel: 076-7786870

Öppet tisdagar 09-16

Internet: www.flottansman.se

Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4

Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordförande: Kommendör Örjan Sterner

Tel: 070-627 53 97

Vice ordförande: Örlogskapten Göran Löfgren

Tel: 070-495 80 14

Förbundssekreterare:

Krister Hansén tel 070-381 03 12

kristerh@flottansman.se

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell

Tel kansliet: 076-778 68 70 Tel hem: 070-774 31 83

lennartbresell8@gmail.com

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 070-20 30 743

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Ur innehållet:

Ledaren	3
1.ubåtsflottiljen	4
3.sjöstridsflottiljen	5
4.sjöstridsflottiljen	6
Baltikum i skuggan av Ryssland	7
Marinbasen	8-9
Sjöstridsskolan	10
Marinen 500 år	11

**Marinregementet
i Karlskrona**

12-13

Hans Majestäts Jagare Småland!

14-15

**Vad en gammal bild
kan berätta**

16

Luciafirande på Sparre 1954	17
Marscher tillägnade Flottans Män	18
En marin för Sverige	20
Isbrytarhistoria	22-23
Sånggrupp Flottans Män i Karlshamn	24-25
Fredrik Henrik af Chapman	26-27
Lernacken	28-30

**Konsert i Hoglands
park Karlskrona**

32-33

KÖMS 250 år	34-35
Med jagaren Halland till Nordamerika	36-39
Nya böcker	40-43
En sjömansberättelse från Blekinge	44-45
Kustartillerichefens död	49
Lokalföreningarna	50-55

Omslagsbild:

Två av Försvarsmaktens dykare under ett dyk i tryckkammaren vid Försvarsmaktens Dyk- och navalmedicinska centrum. Foto: Patric Brånhede Försvarsmakten

Nummer 3 2021 utkommer i sept.. Manusstopp den 15 aug och för lokalföreningar 10 aug.

Vi har överlevt

Verksamheten inom våra lokalföreningar har, enligt vad jag uppfattat, kunnat genomföras om än på låg till mycket låg nivå under vintern trots de besvärande restriktionerna i samhället.

Riksårsmötet, som vi skjutit fram till den 6 september, hoppas vi fortfarande ska kunna genomföras. Just nu, d.v.s. i mitten av maj, är 170 medlemmar med anhöriga från 20 av våra 25 föreningar inbokade, vilket är ett bra resultat så pass långt i förväg.

Ingen har väl vid det här laget kunnat undgå budskapet, att Flottan fyller 500 år 2022. Vi kommer att medverka på olika sätt vid samtliga de platser, där de officiella evenemangen ska gå av stapeln. Min förhoppning är, att vår jubileumskommitté under ledning av Lars-Erik Uhlegård ska kunna stötta lokalföreningarna på respektive plats. Det praktfulla jubileumsbokverket, som är under produktion, har vi propagerat för under vintern. Det har blivit en succéartad uppställning från er medlemmar. Inte mindre än 440 bokverk har beställts till dags dato. Jag vill understryka, att det inte är Flottans Män, som ger ut boken. Vi har varit med som författare och dessutom åtagit oss att samla in beställningar samt att till del medverka i distributionen till våra medlemmar.

Bokverket kommer att ges ut i samband med Marinstridsdagarna i Karlskrona i början av nästa år.

Den siste skeppsgossen, Göte Hertzman 102, har nu seglat vidare och därmed har skeppsgosseepoken definitivt avslutats. Skeppsgosseinstitutionen, som sträckte sig över perioden 1685–1939, drygt 250 år således, utgjorde ett viktigt underlag för rekrytering av underbefäl och underofficerare till Flottan. Om detta kan man läsa mer i bokverket.

Medlemsutvecklingen är bekymmersam. Vi går hela tiden kräftgång. Nettominskningen per år ligger runt 90–100 medlemmar. Trots det exceptionella hälsoläget med alla sina begränsningar har rekryteringen sammantaget i förbundet varit nära normalläge. Antalet rapporterade avlidna har också legat på normalnivå. Antalet, som lämnar oss, är dock alldeles för stort.

De stora avhoppen har många förklaringar, men den slutsats jag drar, är, att vi har ett stort arbete framför oss med att försöka behålla våra medlemmar. Om vi hade

lyckats med det under 2020, så skulle vi inte minskat med 89 medlemmar utan ökat med 129!

Vår Marinchef har under februari givit ut ett omfattande inriktningsdokument, Marinchefens vilja, som inledningsvis beskriver nutida och framtida operationsmiljöer, samarbetspartners, förbandsstrukturer och operationstyper. Hur Marinen ska återta och utveckla förmågor och på ett strukturellt sätt utveckla såväl personal som materiel och metoder redovisas grundligt. Dokumentet är mycket intressant och kommer efter medgivande från Marinstaben att kunna läsas på Riksförbundets hemsida.

SMKR är sedan en tid medverkande i en central projektgrupp som behandlar begreppen folkförsvaret och folkförankring. Arbetet kommer för SMKR:s del troligen att resultera i råd och rekommendationer till regioner och lokalföreningar, om hur vi på olika sätt i samverkan med våra värdförband och övriga lokala intressenter kan sprida kunskap om Försvarsmakten och dess betydelse för samhällets välfärd och trygghet. Detta sammanfaller väl med inriktningen för vår kommande lokalföreningskonferens i samband med Riksårsmötet, då vi bland annat ska diskutera vårt ”Debattunderlag” om behovet av vårt sjöförsvaret, som tidigare sänts ut till våra lokalföreningar.

Med detta önskar jag er alla en skön och avkopplande sommar. Vi ses på Riksårsmötet i september!

Ojan Skerf

Vägen in i Ubåtsvapnet- om att göra utökad mönstring för värnplikt mot ubåt

Del 1

Det är måndag morgon och klockan är 0800. Vi tar emot 10 förväntansfulla och märkbart nervösa ungdomar, som står i klunga innanför kasernvakten i Karlskrona. De har alla rest i hit olika långt från olika platser i vårt avlånga land och de allra flesta kom redan på söndag kväll för en första natts sömn på logement inne på kasern Ankarstierna. Alla, som har tjänstgjort eller tjänstgör ombord på ubåt, har varit i samma situation och minns säkerligen fjärlarna i magen och spänningen. Känsla av att kasta sig ut i något nytt och med en förhoppning om att landningen ska bli bra.

Starten på veckan blir lugn och mjuk för ungdomarna med ett besök på Försvarshälsan, där de ska genomgå en submarin undersökning. Denna inleds med ett hörselprov, där det gäller att lyssna efter pip i lurarna och markera dem med ett tryck på knappen, som hålls i i handen. Ett s.k. tympanometritest genomförs sedan, där man testar rörligheten på trumhinnor med en lätt luftstöt. Här vill man se, att örat fungerar, som det ska för att kunna tryckutjämna vid kommande tryckförändringar. Som vid de allra flesta hälsoundersökningar görs kontroll av längd, vikt och syn. Lungornas kapacitet mäts upp genom att andas in och ut efter ett givet mönster med ett munstycke i munnen, sittandes i en liten glasbur. När allt detta är klart, kommer morgonens hittills jobbigaste insats – ett arbetsprov med EKG-mätning, som görs på en klassisk motionscykel. Ivrigt påhejade av sjuksköterskorna kämpar ungdomarna, så svetten lackar. Motståndet ökar efterhand och när de inte lyckas hålla rätt varvtal, så avbryts testet.

Under tiden halva gänget genomför hälsoundersökningen, påbörjas personliga intervjuer av de andra deltagarna. Intervjuerna används för att få bakgrundsfakta och en bild av, varför de söker och om vi tror, att de kommer att passa ombord på ubåt. Intervjuunderlaget är sedan en del i den sammanvägda bedömningen, som görs av de sökande för att se, vilka som ska få en plats, eller som flottiljchefen brukar säga, en biljett till biljetten in.

Dagen fortsätter sedan på en enkel väg med röntgen av lungor och ett besök hos tandläkaren för att säkerställa, att det inte finns några dåliga lagningar med eventuella luftfickor i tänderna, vilka kan orsaka stor smärta vid tryckförändringar.

På kvällen blir det äntligen dags för de sökande att få pulsen lite igen och det blir test av styrka med bl. a. armhävningar, situps och räckhäng. Konditionen testas med ett klassiskt beeptest, där man skall springa så många vändor som möjligt fram och tillbaka på en 20 meter lång sträcka, där tiden mellan vändpunkterna blir kortare och

kortare. Här är känslan ofta, att det går så lätt i början, att det bara är att lunka lite fram och tillbaka, men ganska snabbt börjar det kännas i benen och många gånger tar det sedan bara helt slut. När dagen sedan är slut, brukar de flesta somna lite lättare i sin logementsäng efter att den värsta nervositeten har lagt sig och kroppen har fått bekänna lite färg.

Dag två är det dags igen för att få upp pulsen och nu se, vilka färdigheter de sökande har i vattnet. Det blir en hel eftermiddag i simhallen med simtest och genomförande av livräddningsprov och framförallt ett tuffare vattenfyspass. Kullerbyttor framåt och bakåt blandas med vattentramp och att dyka ner till botten och där mellan göra armhävningar och situps på bassängkanten. Här tror många, att det är en stor fördel att vara simmare, men eftersom de oftast är mest vana att simma fram och tillbaka längd efter längd, behöver det inte alls vara så. Vid det här passet vill vi till exempel se, vilka som kämpar på fast det är jobbigt och ovant.

Ett av de moment, som deltagarna brukar uppskatta mest, är provtryckningen i tryckkammare. Deltagarna trycks till 30 meters djup i en av tryckkammarna i vid Försvarsmaktens dykarskola, förmågan att tryckutjämna testas och om de testade har benägenhet för klaustrofobi. De får även känna på en viss djupberusning och en del känner av det mer än andra. Stämbanden påverkas av trycket och rösten får en lät Kalle Anka liknande ton, vilket alltid förhöjer stämningen inne i kammaren.

Sofia Löveborn

Foto Försvarsmakten

Fortsättning i nästa nummer

På plats i tryckkammare

Internationell samövning trots pandemi

HMS Ulvön tillsammans med det belgiska ledningsfartyget BNS Godetia.

I mars övade 33.minröjningsdivisionen med en av Natos stående minröjningsstyrkor i vattnen utanför Karlskrona. Nato-förbandet ifråga var SNMCMG1, Standing Nato Mine Counter Measures Group 1. Några av de ingående momenten var grundläggande sjömanskap i form av exempelvis bogseringsövningar men framför allt mer avancerade som luftförsvar och minsökning. Internationellt samarbete är fortsatt mycket viktigt för den svenska marinen och Nato är en av våra viktigaste partners vid sidan om Finland.

Svenska marinen har i stort anammat många metoder och procedurer från Nato, vilket har lagt en bra grund för enkel och oförberedd samverkan. Vi samövar med utländska kollegor många gånger varje år och känner varandra. Det gör också, att vi inte behöver träffas särskilt mycket rent fysiskt, vilket möjliggör att övningar kan genomföras trots Covid-19.

Jimmie Adamsson

Patrik Mattsson, chef för 33.minröjningsdivisionen utbyter sköld med chefen för Natostyrkan, Jan Wijchers.

Foto Jimmie Adamsson

Nu är förbandet tillbaka efter sin vinterdvala – det råder vårglädje!

Arsöversyner och varvsvistelse samt högvakt vid slottet är nu tillända. Hela förbandet har under de senaste veckorna varit till sjöss så mycket det går. Korvetter och spaningsbåtar har tillsammans med resten av marinens undervattens- och ytstridsförmågor, förutom minröjningsfartygen, genomfört den årliga ubåtsjaktövningen. Men i år gjordes den i en ny skepnad. Vi slog ihop ubåtsjakt – och ytstridsövningarna till en sammanhållen övning. Det gjorde att vi kunde varva övningsmomenten och faktiskt träna oss på ett bättre sätt. Även fartyg från 3.sjöstridsflj, Amf1 och MarinB deltog samt tunga och lätta helikoptrar ur 3.hkpskv. Naturligtvis var ubåtsflottiljen med. Övningen gick av stapeln i södra och mellersta Östersjön med Blekingebasen som basområde.

Våra minröjningsfartyg har tillsammans med sina systerfartyg ur 3.sjöstridsflj varit i norra Estland på OPEN SPIRIT. Sverige visade ånyo omvärlden på att vi är världsbäst på att röja minor. Fem minlinjer med 26 minor och 216 minankare samt 5 vrak varav ett är ett flygplan blev slutresultatet. Minlinjerna är från andra världskriget, fällda av tyska, finska och ryska sjöstridskrafter. HMS Trossö var med som lednings- och underhållsfartyg.

Idag kom årets värnpliktiga till förbandet för ett förbandsträningskede. De har genomfört sin grundutbildning och grundläggande befattningsutbildning vid Sjö-

stridsskolan i Karlskrona och kommer att de kommande sex veckor få sin förbandsträning på flottiljen. Träningen som nu kommer att göras skiljer sig mot tidigare år med värnpliktiga. Den är mer koncentrerad och har ett mycket högre tempo med mycket drill. Efter avslutad värnplikt kommer de att krigsplaceras på flottiljen och förhoppningsvis tar majoriteten av dem anställning efter sin värnplikt vid vårt förband.

Vår personal, som förstärkt Socialstyrelsen för att hantera pandemin, finns kvar där. Jobbet rullar på, även om det växlat till vaccinering av befolkningen. På förbandet har vi varit noga med att följa våra framtagna direktiv och vi har faktiskt inte behövt stryka någon verksamhet på grund av pandemin. Fartygen, som varit iväg, har inte fått ett enda fall ombord, däremot har vi haft några få bland de, som tjänstgör iland. Vi hoppas som alla andra, att allt ska lätta närmare sommaren.

Jon Wikingsson

Baltikum i skuggan av Ryssland

Det har nu förflutit sex år sedan Ryssland 2014 överföll Ukraina och annekterade Krim, helt i strid mot folkrätt och internationella avtal. Ett par månader efter annekteringen av Krim följde nästa överfall på Ukraina. Denna gång gav man sig på östra Ukraina och gränsområdet mot Ryssland. Där har ett ibland fullskaligt och ibland mindre intensivt krig nu pågått under sex år, med tusentals dödsoffer som följd. De ryska soldaterna uppträder i uniformer utan nationalitetsbeteckningar och blandas med rysslojala ukrainare, varför Putin troskyldigt kan titta in i tv-kamerorna och påstå att hans land inte har några trupper i Ukraina. När detta skrivs i mitten av april 2021, har läget ytterligare skärpts genom att ryssarna fört fram 68 000 man till den ukrainska gränsen. Maktdemonstration eller förberedelse för en invasion? Svaret har vi fått, när denna artikel nått sina läsare.

Det ryska agerandet 2014 höjde temperaturen avsevärt i Baltikum. Stod de baltiska länderna på tur, när ryssarna kände sig färdiga med Ukraina? Ja, sannolikt gjorde de det, men det fanns en starkt avhållande faktor. När balterna hade skakat av sig det ryska oket, begärde de snabbt inträde i Nato och upptogs den 29 mars 2004 som medlemmar i denna försvarsorganisation. Därmed fick de garantier, att Nato skulle komma till undsättning, om Ryssland skulle försöka återockupera Estland, Lettland eller Litauen. När Ryssland 2014 gav sig på Ukraina, hade balterna redan varit fullvärdiga Natomedlemmar under tio år. Detta innebar dock inte, att balterna hade egna stridskrafter, som var dimensionerade att möta en rysk invasionsarmé och att på kort tid flytta Natoförband till Baltikum i händelse av ett ryskt blixtanfall skulle bli en stor logistisk utmaning. Händelserna i Ukraina ledde därför till, att Nato väsentligt stärkte upp sin militära närvaro i Baltikum och Polen med roterande förband omfattande 3000 – 4000 man, där bataljonen i Estland leds av Storbritannien, bataljonen i Lettland av Kanada, bataljonen i Litauen av Tyskland och bataljonen i Polen av USA. Det fungerar på samma sätt som vid en FN-insats, där olika förband avlöser varandra efter ett rullande schema i operationsområdet. Men det är inte bara på land och i luften, som Nato håller en skyddande hand över Baltikum. Det finns också en marin komponent bestående av Standing NATO Maritime Group 1 och 2 (SNMG1 plus SNMG2), som leds av NATO Allied Maritime Command. Därutöver finns också minröjningsförbanden Standing NATO Mine Countermeasures Groups 1 och 2. Till skydd för den baltiska kusten verkar SNMG1, som för närvarande består av de båda fregatterna *HMCS Halifax* (FFH 330) från Kanada och *HDMS Absalon* (F 341) från Danmark. Under påskhelgen 2021 besökte fartygen Stockholm för att ge besättningarna möjlighet till vila.

Den danska fregatten *HDMS Absalon* förtjänar en egen mäsas. *Absalon* är den danska flottans stabsfartyg och flaggskepp och tillsammans med sitt systerfartyg *HDMS Esbern Snare* de största örlogsfartyg, Danmark någonsin haft.

HDMS Absalon (L 16) byggdes 2003 – 2004 och togs i tjänst 2005. Hon var ursprungligen klassad som lednings och stödfartyg och har ett stort ro-rodäck, som medger drygt 2 000 tons last. Efter att ha försetts med ny beväpning med bl.a. anti-ubåtsvapen, klassades hon 2020 om till fregatt och fick nummer F 341.

Övergripande data *HDMS Absalon*:

Byggd 2003 - 2004 och tagen i tjänst 2005

Displacement: 4 500 ton (lätt) och 6 600 ton (full last)

Längd: 137 m

Bredd: 19.5 m

Djup: 6.3 m

Framdrivning: 2 × MTU 8000 M70 dieslar / 22 300 hkr (16,6 MW)

Fart: 24 knop

Den danska flottan är att gratulera till denna mångsidiga fartygstyp, som fyller en stor uppgift i skyddet av Danmark och är en viktig länk i Natos sjöoperativa förmåga.

Krister Hansén

Besök Absalon 4 april 2021

HDMS Absalon 2 sept 2007

Utan samband ingen ledning

Samband mellan olika funktioner inom förbandet och övriga marinen är kanske en av de viktigaste funktionerna. För sambands- och ledningsoperatörerna är ubåtsjaktövningen ett bra tillfälle att öva förmågan.

Marinbasens sambandspluton övar inom ramen för ubåtsjaktövningen, där förbandet övar b.l.a. ledningsförmågan. I denna och i alla andra övningar är uppgiften att säkerställa, att det finns sambands- och ledningsförmåga för chefer och alla andra delar av förbandet. I uppgifterna ingår att tillse, att bl.a. radio, radiolänk, dator- och telenätverk upprättas.

Förbandet Marinbasen är ett rörligt förband, som rör sig längs kusterna för att så snabbt som möjligt kunna leverera förnödenheter till de stridande enheterna ute till sjöss. Det ställer så klart krav på hela förbandet att vara lösningsorienterade och agera snabbt, när ny plats ska upprättas. För sambandsplutonen innebär det att på smidigast sätt kunna förflytta sig och upprätta förbindelser i nytt område på kort varsel.

- Det är en fördel och en nödvändighet, att operatörerna är tekniskt- och praktiskt lagda, säger Tony Gustavsson, ledningssystemchef.

Oliver Bengtsson och Benjamin Nilsson från Marinbasens sambandspluton monterar ned en radiolänkmast för förflyttning

I uppställda containrar sitter operatörerna och tar emot och vidarebefordrar meddelanden i olika former av nätverk. Det råder ett lugn just nu, allt är uppe och snurrar och sambandscontainern kan egentligen skötas av en person, när allt fungerar. Men helt plötsligt kan förutsättningarna ändras och tempot bli ett annat. Order kan komma att omgruppera till annan plats och arbetet med att ta ned och förflytta alla delar ska kunna göras effektivt, även i mörker.

- Det är ett väldigt omväxlande arbete, man ska kunna köra lastbil, truck och kunna lyfta saker, samtidigt som djup kunskap måste finnas inom exempelvis data- och telenätverk, säger Oliver Bengtsson, sambandsoperatör.

Ny plats för masten

Order för förflyttning av en radiolänkmast har precis emottagits och Benjamin Nilsson och Oliver Bengtsson påbörjar uppdraget. De jobbar snabbt och effektivt. Arbetet är synkat mellan dem och det märks, att de har gjort det många gånger tidigare. Det tar inte många minuter innan allt är packat och klart för förflyttning. Både Oliver och Benjamin ingår i sambandsplutonen och har

Benjamin Nilsson är sambandsoperatör på Marinbasen och har jobbat i förbandet i tre månader. Tillsammans med plutonen säkerställer de, att sambands- och ledningsförmågan upprätthålls

utbildning från GU med inriktning samband. Oliver har fått sin utbildning i Karlskrona och Benjamin har sin grund från FMTS i Halmstad. Logistikkompaniets sambandspluton i Karlskrona har varit något underbemannade tidigare, men kan nu se en positiv trend, där fler söker.

- Det känns väldigt kul, att vi snart blir några fler, säger Oliver Bengtsson och syftar på, att det från nuvarande värnpliktskull kommer flera till plutonen snart.

Joakim Nordstrand

Marinbasen är ett rörligt förband och förflyttning av delar eller hela förbandet ska kunna göras med kort varsel

Foto Joakim Nordstrand

Arbetet med att ta ned masten går smidigt och det tar inte många minuter, innan hela vagnen är på väg till annan plats

GÄSTHAMN BÅTPLATSER SJÖMACK BÅTBOTTENTVÄTT

Varmt välkommen till
Arkösunds Hamn, både
som långväga gäst och
som båtplatsinnehavare.

ARKÖSUNDS HAMN

48°48'8158"N 16°94'396"E
Anton Dahllöf 0733-845949
Anton@arkosundshamn.com
www.arkosundshamn.com

Omfattande forskningsprojekt vid Försvarmaktens Dyk- och navalmedicinska centrum

Just nu pågår ett omfattande forskningsprojekt vid Försvarmaktens dykeri och navalmedicinska centrum, FM DNC i Karlskrona. Under våren genomför dykare från FM och andra myndigheter omkring 150 dyk i en vattenfylld trycktank. Syftet är att verifiera en ny dyktabell för dykning med luft, som Försvarmakten planerar att ta i drift under 2022.

En dyktabell, eller dekompressionstabell, reglerar, hur länge en dykare kan vistas på ett specifikt djup för att minimera riskerna för dykarsjuka.

När en dykare, som utsatts för tryck under vatten, ska upp till ytan igen, måste uppstigningen ske i ett anpassat tempo. Minskas trycket för hastigt riskerar dykaren att drabbas av dykarsjuka, när gasbubblor kan bildas i kroppens vävnader.

Docent Oskar Frånberg från Blekinge Tekniska Högskola undersöker en av dykarna i samband med ett testdyk.
Foto: Patric Brånhede Försvarmakten

Försvarmaktens nuvarande tabell är baserad på underlag från US Navy, men temperaturen i de vatten, som svenska dykare oftast befinner sig i, skiljer sig från de amerikanska. Den och andra parametrar gör, att det behövs en översyn och troligtvis justeringar av dyktabellen för att ytterligare minimera riskerna för skador vid dyk.

Insamling och bearbetning av data

De dykare, som medverkar i studien, genomför ett eller flera dyk i FM DNCs tryckkammare på Lindholmen. Testerna genomförs i 10 gradigt vatten med andnings- och mätapparatur kopplad till dykarna. Inför varje dyk görs ett antal mätningar. Man kontrollerar bland annat andning, vikt, hudtemperatur och kroppssammansättningen hos dykarna. Efter avslutat dyk undersöker man bland annat mängden kvävebubblor i hjärtat. Data från dessa tester tillsammans med tidigare statistik och matematiska modeller ligger till grund för analyserna av dyktabellerna.

Myndighetssamverkan

Tester och analyser inom ramen för projektet vid Sjöstridsskolan genomförs tillsammans med Blekinge Tekniska Högskola och Kungliga Tekniska Högskolan. Kustbevakningen bidrar med dykare och läkare knutna till Lunds Universitet och FM DNC deltar. Syftet med forskningsstudien är att utvärdera befintliga och kommande dyktabeller för att kunna fatta beslut om, hur en ny tabell ska se ut. Någon gång mot årets slut kommer Marinstaben att ha ett underlag för att fatta beslut om ny dekompressionstabell.

Michaela Linge

Tryckkamarhallen på Försvarmaktens Dyk- och navalmedicinska centrum.
Foto: Michaela Linge
Försvarmakten

Marinen 500 år

A

rbetet med 500-årsjubiléet fortskrider enligt plan och samtliga datum och platser, på vilka vi kommer att högtidlighålla Marinens 500-åriga historia, är nu bestämda.

Jubileumsåret 2022 invigs officiellt under Marinstridsdagarna i Karlskrona 24-28 januari. Under Marinstridsdagarna kommer Marinens jubileumsmarsch att uruppföras av Marinens Musikkår samt bokverket "Vår Marin 500år" presenteras.

De publika eventen tar sin början i maj och löper under sommarhalvåret och avslutas i september månad.

13-14 maj Kalmar

Nationellt örlogsbesök i Kalmar, utställningar (materiel, historia m.m.), rekrytering och Open ship.

Visning av Marinens omfattande dykeriverksamhet i samverkan med länsmuseum och utgrävningen av regalskeppet Kronan.

20-21 maj Härnösand

Nationellt örlogsbesök i Härnösand, utställningar (materiel, historia m.m.), rekrytering och Open ship.

27-29 maj Lübeck

Örlogsbesök i Lübeck med skonertdivisionen för att manifestera ursprunget för marinens första örlogsfartyg, som kung Gustav Vasa köpte från Hansastaden Lübeck.

3-7 juni Stockholm/Söderköping

3/6: Publikt event i Kungsträdgården, "Möt din Marin". Ett heldagsevent med ett brett utbud av aktiviteter, allt ifrån materiel och personal till Marinens Musikkår, marin mat och rekryteringsaktiviteter. Svenska och utländska örlogsfartyg anländer till Stockholm och förtöjer på centralt belägna kajer runt om i huvudstaden.

4/6: Jubileumsmiddag på Vasamuseum. Sjöofficerssällskapet i Stockholm arrangerar.

Stockholm Maraton avgörs också denna dag.

5/6: Open ship, flera örlogsfartyg, såväl svenska som några utländska, är öppna för besök. Historiska och dagsaktuella utställningar och seminarier med Marina teman arrangeras på Sjöhistoriska muséet och Vasamuseum samt på nyöppnade Vrak i samarbete med KÖMS. Veteranflottiljen visar upp sig och sina fartyg på Djurgården.

6/6: Sveriges Nationaldag.

Marinen medverkar i olika högtider och festligheter i samband med vår nationaldag.

De utländska örlogsfartygen kastar loss.

7/6: Marinens födelsedag.

Avtäckning av minnesmonument i Söderköping och Stockholm, salutskjutning

12-14 augusti Karlskrona

12/8: Evenemang på Marinmuseum, veteranflottiljen, rekryteringsevent, avtäckning av minnesmonument m.m. Marinens musikkår.

13/8: Marinens dag, Marinbasen öppnar portarna för allmänheten, Marinens musikkår

14/8: Evenemang på Marinmuseum, veteranflottiljen, rekryteringsevent m.m.

26-28 augusti Göteborg

26/8: Garnisonens dag på nyetablerade Amf 4. Örlogsfartyg förtöjer hamnen.

27/8: "Möt din Marin" i Göteborg, avtäckning minnesmonument, utställningar (materiel, historia), Open Ship m.m. Marinens musikkår.

28/8: Open ship

23-24 september Malmö

Nationellt örlogsbesök i Malmö utställningar (materiel, historia m.m.), rekrytering och Open Ship med fokus på ubåtsvapnets historia.

Johan Melin

Projektleddare Marinen 500 år

Foto Helikopterflottiljen.

Marinregementets fana

Marinregementet i Karlskrona 1845 – 1872

Soldat i Marinregementets uniform

När man studerar flottans historia från 1500-talet och framåt, så handlar det mycket om fartygen, sjöslagen och varven. Men det gick åt folk för den s.k. garnisonstjänsten, dels för bemanning av sjöbefästningarna och dels för vaktjänst m.m. i garnisonen. Det fanns i viss utsträckning manskap att tillgå för uppgiften, men tjänsten var relativt oorganiserad. Ofta tjänstgjorde manskap från armén periodvis som garnisonsförband.

I samband med svensk-ryska kriget 1788 – 1790, sattes i Karlskrona 1789 upp ett kanoniärregemente och Storamiralens regemente för att bestrida garnisonstjänst i Karlskrona och på befästningarna.

När kriget tog slut, omorganiserades verksamheten och det skapades två volontärregementen om sammanlagt 1 422 man. Om dessa volontärregementen har jag tidigare skrivit om i tidskriften.

Sedan örlogsflottan och arméns flotta slagits ihop 1824, uppsattes en Sjöartillerikår om 10 kompanier, av vilka sju placerades i Karlskrona och tre i Stockholm. I Karlskrona skulle kåren bedriva garnisonstjänst och artilleritjänst på befästningarna.

I slutet av år 1832 ombildades Sjöartillerikåren till Sjöartilleriregementet med tio kompanier och med regementet i sin helhet placerat i Karlskrona.

Staten för regementet upptog en överste, två majorer, åtta kaptener, tio löjtnanter, tolv underlöjtnanter, tio konstuplar och 30 underkonstuplar och 800 man sjöartillerister, d.v.s. 80 artillerister per kompani. Regementet skulle också utgöra stam för Blekinge läns bevärning, en verksamhet som inrättades med början 1813 och successivt infördes,

År 1845 omorganiserades båtsmanskåren, genom att en särskild artilleribåtsmanskår inrättades och dess uppgift var bl.a. att bemanna sjöbefästningarna. Enligt kungl. förordning av den 28 november 1845 framgår, att Sjöartilleriregementet fr.o.m. denna dag skulle benämnas Marinregementet, men att uppgifterna blev desamma med undantag från skyldighet att ha praktisk kunskap i sjöartilleritjänsten.

Sjöartillerikåren, Sjöartilleriregementet och Marinre-

gementet hade sin förläggning i kasern Sparre, som började byggas åren efter den stora stadsbranden i Karlskrona 1790. Under Sjöartillerikårens tid liksom under Sjöartilleriregementets, fanns del av personalen på befästningarna.

Chef för Marinregementet var en överste, som kallades sekundchef, under befälhavande amiralen.

Om Marinregementet

Marinregementet hade sin övningsplats dels på Amiraltetsslätten och i viss mån på Vämöslätten på Vämö cirka fyra km från Karlskrona centrum.

Regementets uniform var av arménsnitt, men med vissa plagg till modellen överensstämmande med flottans, dock med regementets knappar. Mössornas lilla riksvapen var överlagt korslagda fanor och ankare.

Marinregementet erhöll 1866 sina två fanor. Fanspetsarna prydas med Carl XV:s krönte namnskiffer och på de vita dukarna läses segernamnen Hogland 1788 och Svensksund 1790.

Förmodligen tillkom segernamnen, genom att marinier och artilleribussar deltog i de aktuella slagen. Slaget vid Hogland 1788 var knappast en otvetydig svensk seger.

Marinregementet hade inte det bästa anseendet i Flottans huvudstation. Kyrkoherden Lars Feuk, som var kyrkoherde i Karlskrona stadsförsamling, skriver 1883 i sina "Skisser från Karlskrona", att regementet stod sig slätt vid jämförelse med de övriga i staden förlagda militärerna. Då regementet år 1854 helt plötsligt och i sin helhet blev kommenderat till Kungsholmen, lämnar Feuk följande drastiska skildring av regementet och förhållandena på Kungsholmen.

Manskapet bestod i allmänhet av demoraliserat folk. Befälet utgjordes, med undantag för löjtnantsgraden av gamla föga tjänstbara män, av vilka några voro från flera år tillbaka fullt pensionsmässiga. Bland dem rådde ej ringa bestörtning, då regementet helt plötsligt skulle förläggas på Kungsholmen. Man fann sig dock. Rustkamrarna med alla de gamla plaggen kunde inte flyttas med. Plaggen behövde vårdas och vädras. Detta makt-påliggande bestyr åtog sig benäget veteranerna inom

officerskorpsen. Emellertid uppkom härigenom ej ringa villervalla i arrangementerna på Kungsholmen. De yngre officerarna skulle sköta kompanierna, vilka sammanlogs så vitt möjligt var. Folket instuvades i ordets rätta bemärkelse i kasematterna. Klädpersedlarna forslades från staden till Kungsholmen och från Kungsholmen till staden allt efter behovet. Kaptenerna, som hade sina rustkamrar på passevolans, ville naturligtvis ej släppa de bästa kläderna till dagligt bruk. En löjlig händelse inträffade till följd härav, då prins Oscar, som befann sig ombord på linjeskeppet Carl XIII strax utanför fästningen, en dag helt oförmodat ankom dit för att åse exercisen. Manskaptet uppställdes i största hast, beklätt med kappor, men då vädret var vackert och exercisen i kappor ej ansågs tillbörlig, gavs befallning till kappornas avläggande, vilken befallning dock för anständighetens skull, i anseende till benklädernas bristfällighet, måste återtogs.

Slutet för Marinregementet

Riksdagsman O F Brunnberg från Karlskrona motionerade tre år i rad 1868 - 1870 i riksdagen om indragning av Marinregementet eller förflyttning till annan ort, där det även i fredstid kunde beredas nyttig sysselsättning, så att icke som nu är förhållandet, mer än hälften av den nuvarande garnisonen får gå sysslös samt sprida och underhålla sådan demoralisation, som av dagdriveri alstras.

Beväringens övningar kunde Kronobergs och Kalmar regementen svara för enligt motionären.

Jag skulle vilja se den riksdagsman, som idag skulle motionera om att hans hembygdsregemente drogs in.

År 1872 vakantsattes Marinregementet; det skulle sålunda avvecklas allt efter manskaptets avgång. Samtidigt överfördes kvarvarande personal till armén.

14 år senare, 1886, sattes Blekinge bataljon (I 30) upp på Bredåkra hed som infanteribesättning för Karlskrona garnison. Kvarvarande befäl och manskap ur Marinregementet, vilka sedan 1872 gått på s.k. övergångsstat, fick nya befattningar vid bataljonen.

På Bredåkra hed ligger idag Blekinge flygflottilj, F 17.

Olle Melin

I kasern Sparres östra del, en vågig mindre från början, hade Marinregementet sin förläggning

Befäl och manskap ur Marinregementet på 1860-talet

Tältläger Vämöslätten

Övning Vämöslätten 1871

PS.

Passevolans var ett militärt system, som gick ut på att befälet mot viss ersättning åtog sig att svara för det värvade manskaptets underhåll och i vissa fall också rekrytera soldater. Red

Hans Majestäts Jagare Småland!

Så äntligen låg hon där. Flottans nyaste fartyg, Hans Majestäts Jagare *Småland*! Kommandörkapten Gustaf Celsing går ombord på den nylevererade skönheten för att besiktiga och igenkänna alla delar på sitt nya skepp. Så vandrandes runt i vartenda skrymsle, som han ju kände så väl. Och dofterna, dessa välbekanta, ack så speciella dofter. Bakelit, färg, gummi och olja i en omissigenkännelig blandning. Åh, att få äntra bryggan och se flaggan och befälstecknet hissas! Nu med fulltalig bemanning, många liksom han komma från den något äldre tvilling-systemen HMS *Halland*. Han funderade på att beordra "Stor Flaggnings". Nåja, det fick han ta senare. Året är 1956 och nu började äventyret.

Ja, så kanske det gick till när HMS *Småland* gav sig iväg på sin långa verksamhet i Krigsmaktens (senare Försvarmaktens) tjänst. Många av er känner nog igen minnenas vingslag från er tid i Kungliga Flottan, när ni läser detta. Flera av er har kanske själva haft sjökom-

mendering ombord i *Småland*, dåtidens mest slagkraftiga stridsfartyg. Och visst, blev det ett och annat äventyr ombord. Visst fostrades mängder av unga män till dugliga sjömän, som fick flickorna i främmande hamnar att smälta. Visst talar många lätt grånande män om sina oförglömliga minnen vid ett middagsbord och i dessa tider även över mobiltelefonen.

För, om nu sanningen ska fram, så inte fanns det stiligare sjömän än de gossar blå ombord i HMS *Småland*!?

Fast det är en annan historia, som det heter. Men, för deras skull, för historiens skull och för göteborgarnas skull ligger detta fartyg tryggt förtöjt vid Maritiman, inte långt från Eriksbergs varv, där hennes köl en gång sträcktes. På Maritiman i Göteborg har hon under mer än tre decennier välkomnat hundratusentals besökare, och museet arbetar med alla till buds stående medel för att underhålla såväl henne som hennes besökare. Vi är nog många, som glatts åt att kunna ta med familj och vänner, lösa entrébiljett och gå ombord. Det är därför konstigt, ja

Jagaren *Småland*. Hamnkrantar och Älvsborgsbron bildar fond. Foto Maritiman

Jagaren Småland sjösätts den 23 oktober 1952 vid Eriksbergs Mekaniska Verkstad AB i Göteborg.

Foto: Varvsfotografen

HMS Småland tas i aktiv tjänst 1956-01-12. Besättningen i divisioner med alla man, musköter, flagga och befälstecken hissas. Kk Celsing i centrum hälsar mot flaggan, hornblåsaren, längst ut om bb i musköteriet blåser paradmarschen. Foto: Fartygsfotografen

nästan absurt, att *Småland* som ett av få fartyg inom Maritiman inte haft en ideell förening kopplad till sig.

Jag skriver haft, för jag har glädjen informera att "Föreningen Jagaren Smålands Vänner" äntligen bildats! Syftet med föreningen är att vara ett stöd för att se till, att *Småland* bevaras i all sin prakt. Mycket behöver göras ombord. Det kan handla om praktiskt underhåll såsom målning och städning, men också om att ställa upp som veteranguide under fokushelger och den årliga stora "Maritimans Dag". Inte minst är ekonomin en viktig fråga och även en passiv medlem i Jagaren Smålands Vänner skulle göra en stor insats för hennes bevarande genom att betala medlemsavgiften. Vi vänder oss nu till dig, som känner kärlek till detta fartyg. Ni kan ha tjänstgjort ombord, i ett annat fartyg, eller så har ni bara en stark varm och ett historiskt intresse för sjön och flottan. Nu mönstrar en ny besättning på och vi mannar reling. Så "Loss för och akter!" För nu seglar vi mot nya äventyr, in i en framtid, som kommandörkapten Gustaf Celsing skulle glädjas åt! Jagaren *Småland* ingår i Maritiman i Göteborg.

Bo Maniette

Föreningen Jagaren Smålands Vänner (FJSV) är bildad. Intresserade hälsas varmt välkomna att mönstra på som medlemmar.

Kontakta då vår förening via:

kassor@j19smaland.se

Som medlem har du fritt inträde till Maritiman och rabatter på café och shop. Registrera dig gärna till vår Facebook-grupp: "www.facebook.com/Jagaren Smålands Vänner" där du får intressant information. Besök regelbundet vår hemsida: www.j19smaland.se

Vi önskar Dig varmt välkommen!

Med jagarhälsningar

Krister Jakobsson/Interimsordförande FJSV

Aktuella kontaktpersoner

Ordförande Krister Jakobsson, tel 0705-767092,

krister.jakobsson@telia.com

Kassör Björn Selfjord, tel 0709-873450,

bjorn.selfjord@gmail.com

Vad en gammal bild kan berätta

Här ser man två bilder från pansarskeppet *Drottning Victoria*. På den övre syns akterskeppet och på däck här en samling av någonting. Det är blommor av olika slag för att hedra Sveriges drottning Victoria, vars kista är på väg hem från Italien, efter det att hon avlidit den 4 april 1930 i sitt hus Svezia strax utanför Rom.

Hennes stoft fördes i hästkortege från villan utanför Rom till Roms centralstation och därefter vidare genom Europa i hennes egen järnvägsvagn, vagn 1864, som för övrigt inte skrotades förrän 1966.

Färden gick genom Europa till den dåvarande tyska staden Swinemünde, dagens polska Swinoujscie. Där

övertogs transporten av pansarskeppet *Drottning Victoria*, som förde kistan med den avlidnes stoft till Stockholm, dit man anlände den 12 april.

Drottning Victoria eskorterades av ett antal jagare och på den nedre bilden syns styrkan på väg in mot Strömmen i Stockholm.

Från Skeppsbron blev det sedan kortege till Riddarholmskyrkan för begravning.

Det var självklart att pansarskeppet med drottningens namn, skulle få uppdraget att ta hem sin Gudmor.

Bilderna kommer från ett fotoalbum, som tillhört Ernst Berglund (1907 – 1982) från Karlskrona, manskap på *Drottning Victoria*. Berglund började som skeppsgosse vid 1.skeppsgosekompaniet i Karlskrona 1923 och karlskrevs 1926. Därefter gjorde han tjänst i flottan till någon gång i början på 1930-talet, varefter han blev varvsarbetare i Karlskrona fram till pensioneringen.

Fotoalbumet har jag fått av en av Ernst Berglunds anförvanter.

Olle Melin

Luciafirande på Sparre 1954

Luciafirandet i Karlskrona har anor från 1939. Då korades stadens första Lucia, Sonja Petersson. Sedan dess finns en obruten rad Lucior, som årligen tillsammans med sina tärnor gjort en stor insats med sina besök på äldreboende, sjukhus och andra institutioner.

En tradition som levde med länge, var, att Lucia roddes runt i Flottans simhall som en del i kröningsceremonin.

Om detta har jag, Bo Roxström, sänt bilder från Luciafirandet 1954 i Sparres simhall, där jag tillsammans med några kamrater klättrade upp i simhallens hopptorn och därifrån spelade Luciasången, allt medan Lucian roddes runt i bassängen.

Lucia detta året var Gun Nyström, som senare gifte sig med kriminalpolisen Harald "Hasse" Ekberg. Paret är fortfarande i livet och bosatta i Nättraby, en mil väster om Karlskrona.

Musikanterna på bilden är från vänster 167 Roxström, 131 Berglund, 113 Christiansson samt 641 Sörman. Framför gänget sitt er Mårtensson vid trummorna. Kul hade vi!

Bo Roxström

PS. Flottans simhall inom Sparres kasernområde byggdes 1940 och var i bruk till omkring 1990. I samband med att Flottan lämnade Sparre den 1 juli 1984, tog Karlskrona kommun över hallen och använde den till dess, att kommunen fick en ny simhall i anslutning till det anrika varmbadhuset, gemenligen av flottans folk kallat för "Almas" efter en legendarisk baderska. Simhallen revs 1996. Red

Idag finns ett seniorboende, där Simhallen en gång låg.
Foto Ulla Melin

Muralmålning som satt i simhallen

*Karlskrona Lucia 1954,
Gun Nyström*

Simhallen på Sparre, numera riven

Simhallen, interiör

Musik från Simhallens hopptorn

Marscher tillägnade Flottans Män

Flottans Män, Sveriges största militära kamratförening, borde kanske ha en egen marsch att spelas vid olika sammankomster, såväl ceremoniella som samlingar av enklare slag. Jag har hittat fyra marscher, som på något sätt har anknytning till Flottans Män.

Den första är komponerad av Emil Dahlström 1935 och tillägnades Flottans Män vid föreningens bildande.

Den finns inspelad av Sjövärnsmusikkårens i Stockholm 2007..

Emil Dahlström (1886 – 1944) var musikunderofficer och trumpetare i Stockholmsflottans musikkår i stort sett hela sin musikertid. Han har skrivit ett antal marscher, bl.a. Amiral Wilhelm Dyrssen, som blev förbandsmarsch för Ostkustens marinbas, men tappade sin status, när förbandet upphörde 2004.

Dahlström ansågs som en av landets främsta trumpetare och han gjorde succé som solist i samband med Prins Wilhelms bröllop i Ryssland, dit Flottans musikkår i Stockholm var kommenderade.

Marschen spelas ganska sällan, vilket är tråkigt, eftersom den enligt marschspecialisten, Lars C Stolt, har allt.

Nästa marsch heter egentligen Örlogsmarsch och är skriven av Ivar Widner 1939 och tillägnad Flottans Män. Jag har inte kunnat hitta någon inspelning av marschen och inte heller några uppgifter om inspelning.

Ivar Widner började som musikelev på Västmanlands regemente i Västerås (I 19) och fick sin första beställning som musikdirektör vid Norrbottens regemente i Boden. Via Hälsinge regemente i Gävle (I 14) kom han till Flottans musikkår i Stockholm 1932 och stannade där till pensioneringen 1947. Han är kanske mest ihågkommen för sina konserter på Skansen sommartid, vilka kom att bli en institution i Stockholm. Widner skrev ett 30-tal marscher och den kanske mest kända av dessa är Vår Flotta, som skrevs redan under Bodentiden, då med namnet Militärmarsch.

Widner var som instrumentalist trumpetare och intresserade sig mycket för fanfarspelning av olika slag.

Den tredje marschen i sammanhanget heter Flottans Män och är skriven av Kjell Lundberg 1960. Den finns inspelad på CD av Hemvärnets musikkår i Halmstad

1994 med namnet På marsch igen. Marschen uruppfördes vid ett Riksårsmöte i Halmstad 1994.

Kjell Lundberg (1922 – 2015) började som militärmusiker på Göta artilleriregemente (A 2) varefter han kom att tjänstgöra vid Värmland regemente (I 2), Svea flygflottilj (F 8), Hallands regemente (I 16) och slutligen Älvsborgs regemente (I 15) i Borås, där han blev kvar till pensioneringen 1982, då han bosatte sig i Varberg. Hans huvudinstrument var bastuba och fagott.

Lundberg skrev ett antal marscher, av vilka Skansen Kronan och Jaktflyg är de mest kända.

Den fjärde marschen i sammanhanget heter också Flottans Män och är tillägnad Flottans Män i Karlskrona och skriven av Eskil Nyström. Den finns inspelad på CD av Marinens hemvärnsmusikkår i Karlskrona 1996 och uruppfördes några år tidigare av en oktet ur musikkåren i samband med ett av föreningens månadmöten. Marschen har mer karaktär av revymarsch än av en sedvanlig militärmarsch.

Eskil Nyström (1923 – 2010) började som musikvolontär vid Karlskrona kustartilleriregementes (KA 2) musikkår 1943 och överfördes till Flottans musikkår i Karlskrona 1957 i samband med att musikkåren vid KA 2 lades ned. I början av 1970-talet blev Eskil Nyström musiklärare vid Karlskrona kommunala musikskola. Efter pensioneringen var Eskil Nyström konsertmästare i Marinens hemvärnsmusikkår i Karlskrona och ledare av KA 2-oktetten, till vilken han så gott som varje vecka levererade ett nytt arrangemang. Hans huvudinstrument var klarinett, men han behärskade alla saxofontyperna.

Eskil skrev ett hundratal musikstycken i de mest varierande genrer. Hans arrangemang kan räknas i tusental, allt från klassisk musik till marscher och dansmusik. Swing- och storbandsmusik låg honom varmt om hjärtat.

Ja, dessa fyra marscher är, vad jag kunnat finna om marscher för Flottans Män.

Kanske finns det fler marscher, som föreningarna har liggande i sina gömmor.

Olle Melin

Ett försenat nybygge

Så här skrev jag i nr 2 – 2019 i vår tidskrift:

”Nytt signalspaningsfartyg sjösatt

Sveriges nya signalspaningsfartyg, *HMS Artemis*, sjösattes i Gdynia i Polen den 16 april. Fartyget ska under år 2020 ersätta vårt gamla spaningsfartyg, *HMS Orion*.

Det var Saab/Kockums, Karlskronavarvet, som fick beställningen av *HMS Artemis* från Försvarets materielverk (FMV) och varvet lät en underentreprenör bygga fartyget. Det blev Nautavarvet i Gdynia, som fick uppdraget och i mars 2018 kölsträcktes fartyget. Varvet i Gdynia är en del av den polska försvarskoncernen PGZ.

I slutet av 2019, efter ett antal provturer, kommer fartyget till Karlskrona för installation av Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts (FRA) utrustning och under 2020 kommer fartyget att överlämnas till Försvarmakten och tjänst vid 1.ubåtsflottiljen.

Artemis, som gett namn åt fartyget, är jaktgudinna i den grekiska mytologin.”

Nu blev det inte så. Det polska varvet fick ekonomiska problem och slutade arbeta med fartyget, som halvfärdigt bogserades till Karlskrona. Det polska varvet genomgår f.n. en rekonstruktion och vad detta innebär är ännu inte klart.

Saab/Kockum har för närvarande en tät dialog med Försvarets materielverk om fortsättningen. Hur stor förseningen blir, vet man ännu inte. Det mesta tyder på, att det fortsatta arbetet kommer att ske i Karlskrona.

Sammantaget innebär detta, att nuvarande signalspaningsfartyget *Orion* kommer att behöva vara i bruk ännu något år. *Orion* sjösattes 1984 och hade redan för några år sedan nått bästföredatum. Hon skulle enligt de ursprungliga planerna ersatts under 2020.

HMS Artemis vid kaj i Gdynia

HMS Orion

In memoriam

Vår hedersledamot och tidigare ordföranden i Flottans Män Karlskrona, Lars Hansson, avled den 23 februari 2021 i en ålder av 100

år. Han efterlämnar hustru Maj-Britt, barn och barnbarn.

Lars var kadettofficer på M/S *Älvsnabben* på långresan 1953 - 54, vilken gick till Syd-Amerika och Västindien. På den resan var jag signalfurir. När jag såg Lars tränande kadetterna i armhävning på däck, använde han endast höger arm. Vid en diskret förfrågan varför till vår kvartersofficer, kom det fram, att Lars hade skadat sin vänstra arm i Sverige och fått den gipsad till armbågen. För att få följa med på långresan med befattning som kadettofficer ”mörkade” Lars skadan och det lyckades. Genom stenhård träning under sjöresan till Las Palmas kunde Lars sedan leda sina kadetter under träning i Syd-Atlanten. Ingen av kadetterna gjorde flera armhävningar

än Lars. Detta visar på en styrka och envishet, som är ovanlig.

När jag flyttade tillbaka till Karlskrona träffades Lars och jag igen. Lars var då ordförande i Flottans Män Karlskrona, en mycket kompetent ordförande med mycket hög social kompetens och han hade förmåga att verka som en god ledare. Medlemsantalet ökade under hans tid som ordförande och det var en ära att vara en FM-kamrat. Lars lättade också på inträdeskraven, så att andra yrkeskategorier med koppling till Flottan kunde väljas in. Han var också mycket mån om KA2, som då hade en svår period. Jag hade förmånen att senare få efterträda Lars som ordförande i FM Karlskrona.

När Lars firade sin 100-årsdag den 12 maj 2020 blev han mycket uppvaktad, men han hade ändå tid att samtala med mig en stund. Han uttryckte då, att han var nöjd med sitt innehållsrika liv, både som officer i Flottan och sin tid i Flottans Män. Han uttryckte också sin beundran över sin fina familj, som alltid ställt upp för honom i alla väder.

Kjell Hartvig

F.d. ordförande i Flottans Män Karlskrona.

En Marin för Sverige

fortsättning från nr 1/2021

Vi fortsätter här artiklarna från Kungl Örlogsmannasällskapet om marinens framtid och vad gäller frågan om hur marinen ska bemannas. Denna gång handlar frågan om dubbelbesättningar till sjöförbanden.

Dubbelbesättningar till sjöförbanden

En enkel åtgärd för att kvantifiera tillväxt är att dimensionera marinens fartygsförband för dubbla besättningar. Även om det inte kommer innebära, att varje fartyg alltid har två besättningar, som växlar på det sätt som t.ex. gul och blå besättning på signalspaningsfartyget sedan länge gör, skapar det redundans. Det möjliggör, att fartygen kan vara till sjöss betydligt mer än i dag, där personalens tid i regel är den största begränsningen - inte det tekniska gångtidsuttaget. Tillgång till fler besättningar innebär också, att rätt personal för exempelvis skolor, staber och centra produceras Dessa behöver i huvudsak kompetenserna, som finns i krigsförbanden.

Med de ökade personalramar, som flerbefattningssystemet skulle ge, blir det betydligt enklare att långsiktigt säkerställa tid till sjöss, bemanning av landorganisationen och marginaler för elever, tjänstledigheter m.m. Av åtta besättningar till en divisions fyra fartyg kan det alltså i praktiken under normal fredstida verksamhet handla om sex besättningar, som roterar ombord och skapar tid till sjöss, medan personalen i de övriga två be-

sättningarna är elever, lärare, utvecklingsofficerare eller löser andra uppgifter, men utan att som idag skapa besvärliga vakanser ombord. Det skapar en flexibilitet som idag saknas; att i ett skarpt läge kunna växla upp verksamheten till sjöss, utan att det får svåra långsiktiga konsekvenser på produktion, utveckling och utbildning.

I ett mer realpolitiskt perspektiv ger också ett flerbefattningssystem större motståndskraft mot urholknings-effekter. Problemet med årtionden av besparingar är, att det varje år "osthyvlas" bort några procent i taget utan att kraven på och att effekterna på krigsdugligheten påverkas mätbart. En besättning blir i det sammanhanget en "större minsta enhet", vilket kan visa sig värdefullt.

hermes
REDOVISNING AB

Lars-Erik Nilsson

Auktoriserad Redovisningskonsult

Vi erbjuder hjälp med;
Bokföring, moms, lönehantering
bokslut, årsredovisning och deklaration

Box 33, 263 21 Höganäs mail: hermes.redovisning@telia.com
Tel 042-33 20 15 fax 042-34 19 16 mobil 070-339 12 99

Ur Kjell Närkhammars fotoarkiv

Denna gång har jag hämtat två brevkortsbilder föreställande övningsfartygen *Gladan* och *Falken*.

Nej, det är inte, som ju alla ser, de nuvarande skonerna med samma namn, utan två av deras föregångare som tjänat som övningsfartyg för svenska flottan. Fartygen på bilderna var i första hand övningsfartyg för Skeppsgossekåren.

Gladan

Gladan byggdes som lastbrigg helt i trä på Örlogsvarvet i Karlskrona och sjösattes 1857 som nybygge nummer 239. År 1881 byggdes hon om till övningsbrigg och var som sådan verksam vid utbildningen av skeppsgossar till 1924, då hon utrangerades. Efter avriggning användes det gamla skrovet som omklädningsbarack för örlogsvarvets dykare och låg förtöjd i anslutning till Gamla mastkranen.

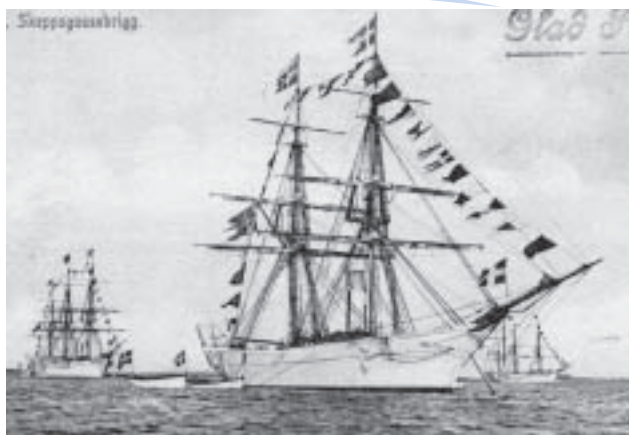
År 1942 sjönk fartyget efter dykarnas sprängningar, varefter hon högs upp.

Den i dag seglande briggen *Tre Kronor*, stationerad i Stockholm, är byggd efter *Gladans* ritningar.

Falken

Briggen *Falken* byggdes på Örlogsvarvet i Karlskrona 1877 som nybygge nummer 255. Hon var i tjänst till 1939. 1943 såldes hon och seglade vidare till Sydamerika 1948 för att utnyttjas i fraktfart i Stilla havet. Hon förliste i Valparaisos hamn 1967.

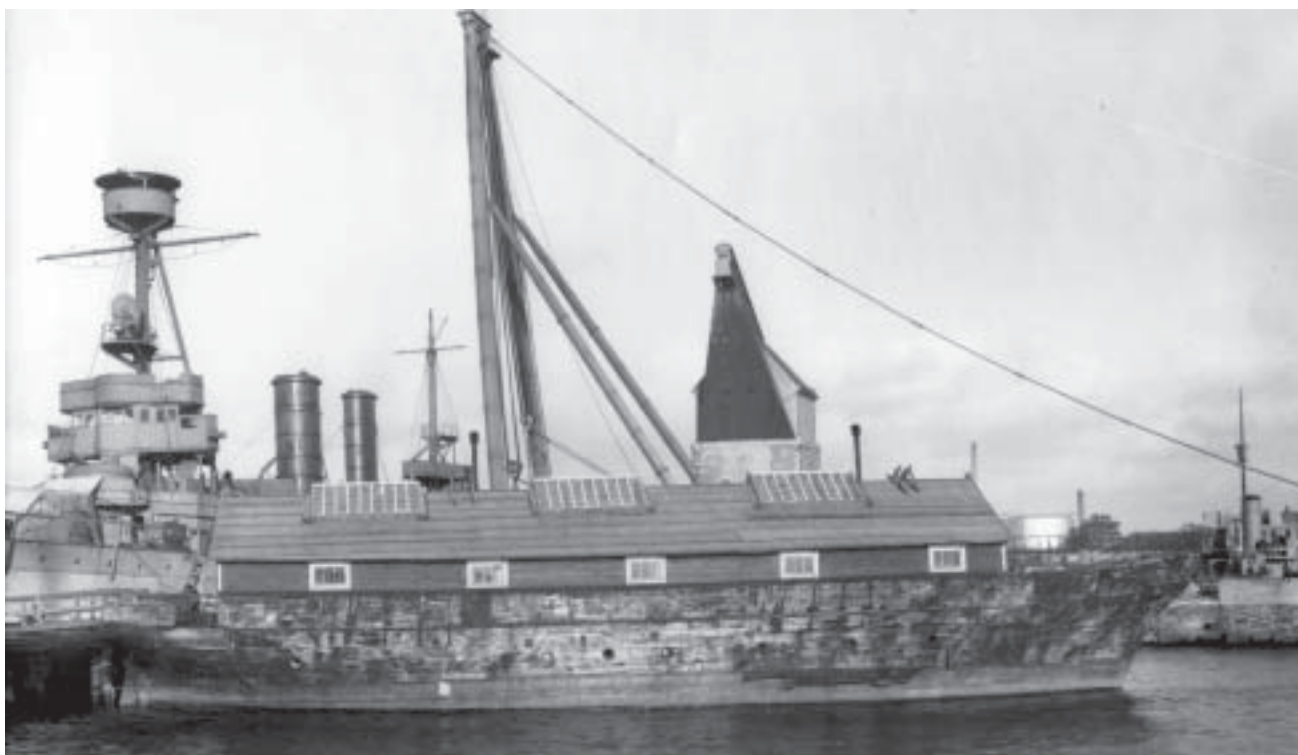
Olle Melin

Gladan

Falken

Gladan som omklädningsbarack på Örlogsvarvet i Karlskrona

Lite isbrytarhistoria

Sedan 1890 har sammanlagt 14 isbrytare brutit is i de svenska farvatten, såväl i Östersjön som på Västerrhavet. Här följer en liten kavalkad över dessa 14 fartyg, som alla haft en enorm betydelse för svensk sjöfart, såväl export som import.

- 1890 Den första havsisbrytaren för nordiska farvatten levereras. Finska staten är beställare av isbrytaren *Murtaja*, som byggs på Finnboda varv i Stockholm
- 1897 Stockholm stad skaffar *isbrytaren 1*, som egentligen inte är gjord för isbrytning till havs
- 1915 Sverige får sin första havsisbrytare, *Isbrytaren II*, senare kallad *Sankt Erik*
- 1926 Den första statsisbrytaren levereras och kallas *Statsisbrytaren*. Efter tre år byter hon namn till *Atle*
- 1932 *Ymer* levereras och är världens första isbrytare med dieselelektriskt maskineri
- 1953 *Thule* levereras från *Örlogsvarvet* i Karlskrona
- 1957 – 1969 *Oden*, *Tor* och *Njord* levereras från *Wartsillävarvet* i Finland. Med dem har Sverige bättre resurser att hålla hamnarna i Bottenhavet öppna under lindriga och normala isvintrar
- 1973 *Ale* levereras av *Wartsillävarvet*. Hon är fortfarande i drift och byggd för isbrytning på Väneren
- 1974 – 1977 *Atle*, *Frej* och *Ymer* anländer från *Wartsillävarvet* och Sverige har nu bättre möjligheter att hålla hamnarna i Bottenhavet öppna under stränga isvintrar. Fartygen är i drift än i dag
- 1988 *Oden* byggs och levereras från *Götaverken*
- 1991 *Oden* blir välkänd genom att vara det första västerländska ytfartyg att nå Nordpolen
- 2020 Arbetet med att ta fram nya isbrytare i både Sverige och Finland pågår för fullt

Källa

Sjöfartsverkets tidning *Sjörapporten* nr 5-2020

Gryning för nya generationens isbrytare (Saxat ur Sjöfartsverkets tidning *Sjörapporten*)

Det finska designföretaget Aker Arctic Technology får uppdraget från Sjöfartsverket och finska Trafikledsverket att designa nästa generations isbrytare. De nya isbrytarna ska klara att bryta en bredare isränna, vara billiga i drift och underhåll och klara en övergång till fossilfritt bränsle senast 2030.

- De nya fartygen kommer att representera en helt ny generation. Eftersom de operativa kraven och miljöförhållandena förändras i Bottenviken, kommer vi att arbeta nära de finska och svenska operatörerna för att gemensamt utveckla en lösning, som ska hålla över ett halvt sekel. Detta är den mest utmanande designuppgift, vi som företag har mött, säger Reko-Antti Suojanen, VD för Aker Arctic.

- Det blir billigast i längden att ersätta alla tre isbrytare, i den s.k. Atleklassen, samtidigt. Vi har föreslagit, att detta ska finansieras via den nationella planen för infrastruktur och förutsättningarna för detta har vi en nära dialog med regeringen om. En utmaning blir att hitta en fossilfri lösning, säger Katarina Norén, generaldirektör Sjöfartsverket.

Designprojektet är värt 3 – 4 miljoner euro och arbetet kommer att vara klart i slutet av 2021. Arbetet inleds med utvärdering av alternativa isbrytarkoncept.

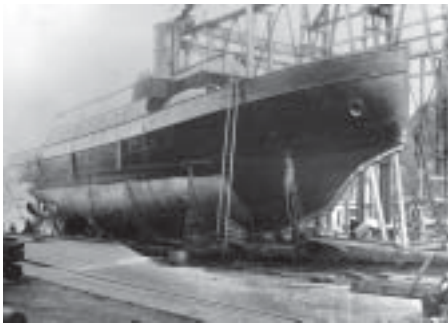
Murtaja

Tor

Njord

Isbrytaren 1

Ale

Isbrytaren 2, Sankt Erik

Atle

Ymer 2

Oden

Oden

Atle

Thule

Flottans Mäns musik- och sånggrupp i Karlshamn 1969 – 2010

Efter att Flottans Mäns lokalavdelning i Karlshamn bildats år 1969, kom det också till en musik- och sånggrupp i föreningen under ledning av Acke Dahlman. Gruppen bestod av Kurt Mattson, Rolf Millqvist, Abbe Nilsson, Josef Nilsson, Ivar Selving, Erik Sjöholm, Leif Ström och John Törneryd. Föreningens ordförande var John Törneryd, som även var hamnkapten i Karlshamn och där arbetade också Lars Clarin, som tillfrågades, om han ville ta över ledarskapet för musikgruppen, eftersom Acke Dahlman avsåg sig. Detta var år 1975. Efter en tid lämnade flera personer gruppen på grund av åldersskäl. Kvar var Leif Ström, Rolf Millqvist och Lars-Erik Clarin. Snart kom nya medlemmar: Gösta Enarsson, Karl-Erik Millqvist, "Kalle på Mulö" Johansson, Erik Nilsson och Bengt Karlsson. Maj-Britt Johansson och ytterligare en duktig dragspelar från Lister-Mjällby, Orvar Svensson. Sedan kom flera medlemmar på löpande band: Thore Nilsson, en välkänd Karlshamnsmusiker, Karl-Erik Johansson (May-Britts make), Björn Ericson, Runo Persson och Birger Syd.

Lars-Erik Clarin var redan då väl etablerad i Karlshamns nöjesliv. Han hade stått på scen sedan tolv års ålder på klubben N.N. en teaterförening, som fanns i staden på 1940 talet. Hans far skrev texter till många revyer, som spelades där och som Lasse medverkade i. Arrangörerna fick begära tillstånd för att ha med minderåriga efter klockan 22. I samband med en Stockholmsresa med besök på Chinateatern hade hans far ordnat, så att han fick göra ett nummer i föreställningen. De dåtida kändisarna Gus Dahlström och Holger Höglund och världsstjärnan Edit Piaff medverkade i samma föreställning. Kvällen blev ett minne för livet för 13-årige Lasse.

Musikgruppen hade från början endast framträtt in-ternt på Flottans Mäns fester. När Lasse tagit över blev det framträdanden även utanför föreningen och Karlshamn. De första större framträdanden blev på riksmöten

Lars-Erik Clarin

i Stockholm och Göteborg. Efter besöken där, bildade Göteborgsföreningen en egen sång- och musikgrupp. Dessa två musikgrupper fick en fin kontakt och behöll den genom alla år. Lasse ansåg, att det skulle vara fint med en

enhetlig scenklädsel. Högsta instans inom marinen tillfrågades, om att få använda flottans vita uniform vid olika framträdanden, vilket beviljades och de fick också lov att byta persedlarna vid behov.

Repertoaren var bred och omfattade sjömansvisor av alla slag. Visor bland annat av Evert Taube, Jules Sylvain, Kai Gullmar, Cornelis Vreeswijk, Lars Berghagen och Benny Andersson sjöngs. Lasse skrev också många egna texter till sketcher, som musikgruppen framförde vid våra fester. Man visste aldrig, i vilka skepnader och utstyrselar de skulle framträda i, då Lasse var noga med scenklädsel och sminkning. Allt från bastkjolar, peruker, lösflätor, kockmössor och sombreros införskaffades eller lånades. Lasses teatervana och kontakter kom väl till pass och applåderna rungade. Det var alltid rusning till anmälan och ibland även kölista, om någon skulle lämna återbud då antalet var begränsat av lokalens storlek. Lasse var mycket engagerad i Karlshamnsrevyn, som fanns under åren 1981 till 1995. Han medverkade i samtliga revyer.

Gruppen har farit land och rike runt. De var bl.a. med på Kronandagarna på Öland flera gånger. De var på återinvigningen av Najaden i Halmstad. De var med på ett hörn, då vårt kungapar var på sin Eriksgata i Blekinge. De framträdde, när Skånska Cement firade ett jubileum på ett tåg med inbjudna gäster. De medverkade på festival i Svendborg Danmark. De sjöng och spelade på de flesta av Karlshamns Östersjöfestivaler och ärtsoppeseglingar liksom för inbjudna gäster och artister från olika länder, som tävlade i Song Contest. De sjöng regelbundet på kommunens äldreboenden.

De var med, när vår stad fick Stade som vänort. Där knöt de kontakt med en musik- och sånggrupp från en fiskeförening, Hafensänger, som inbjöd dem att delta vid invigningen av deras nya konserthall, Stadeum, som sändes i tysk TV. Efter detta medverkade de i Stade ett otal gånger vid deras s.k. Swedenwoche, som hölls vart fjärde år. Stadegruppen var i Karlshamn flera gånger under vår Östersjöfestival. Många av deras medlemmar reste regelbundet till Mörrumsån för att fiska och besöka Karlshamn. De var ombord och framträdde på de stora fullriggarna vid Tall Ship Races i Karlskrona. De sjöng på Eriksbergskajen och Arendalsvarvet i Göteborg 1997, då Stade Hafensänger gästade Göteborgs musikgrupp. Höjdpunkten i deras karriär kom, när de blev inbjudna av en svensk-amerikansk förening till svensk-bygderna i USA ett par veckor vid midsommartid 1991 för att medverka under svenskdagarna. Karlshamns kommun och hamn och några företag ställde upp som sponsorer för resan. Nio framträdanden var planerade, men det blev tolv. Det första skedde i godtemplarrörelsens stora vack-

ra park i Geneva, en liten stad utanför Chicago. Största delen av vistelsen tillbringades i Mobergtrakterna i Minnesota, där städerna Lindström, Scandia och Minneapolis ingår. Tre svenska ålderdomshem gästades under rundturen och besöken blev känslösa. Många ögon tårades, när de hörde välbekanta tongångar från hemlandet. Anhöriga hade anslutit för att lyssna och några sjöng med i de gamla visorna som Barndomshemmet och Ack Värmeland du sköna. Höjdpunkten blev dock på svenskarnas dag i Minnehahaparken, där publiken uppskattades till tolv tusen. En TV-kanal sände och de hördes på fyra radiokanaler. De fotograferades och fick skriva autografer.

Innan hemresan tillbringades två dagar i New York med besök bland annat i FN huset, Frihetsgudinnan och Rockerfeller Center.

År 1993 skulle en flickkör från Minneapolis göra en turné i Sverige. Audrey Landqvist, som var ledare och pianist, hade varit värd vid Karlshamnsgruppens besök i USA. Nu skulle vi vara värdar vid deras Karls-

hamnsbesök. Tyvärr inträffade det tragiska, att hon insjuknade under inresan till Karlshamn och bussen körde direkt till vårt sjukhus, där hon senare under kvällen avled. Flickkören gjorde sitt framträdande här och fick senare reda på den omskakande händelsen. De genomförde dock hela Sverigeturnén.

Logen Utvandrarernas hedersstandar tillföll 1993 vår musikgrupp och överlämnades av dess ordförande vid årets Luciafest.

Åren gick och tyvärr drabbades många av sjukdom och avled. Under åren 2002 - 2010 halverades gruppen. Svårigheter med rekrytering gjorde, att den upplöstes 2010.

Vår förening framför ett stort TACK till vår nu 91-åriga hedersledamot Lars-Erik Clarin för all den glädje han spridit och det arbete han lagt ned i vår förening som ledare för musik- och sånggruppen och som allsångsledare vid våra sammankomster.

Irène Ericson

Stående från vänster

Karl-Erik Johansson, Birger Syd, Karl-Erik Millqvist, Leif Ström, Erik Nilsson, Orvar Persson, Björn Ericson

Sittande från vänster

Thore Nilsson, Lars-Erik Clarin, May-Britt Johansson, Rolf Millqvist, Gösta Enarsson

Avtryck i Karlskrona av Fredrik Henrik af Chapman

Foto Ulla och Olle Melin

är är det, som de flesta vet, 300 år sedan den store skeppsbyggmästaren och varvsamiralen Fredrik Henrik af Chapman föddes. I ett antal artiklar sedan 2019 har detta uppmärksammats i vår tidskrift.

Jag har här med hjälp av en bildkavalkad beskrivit företeelser, som påminner om af Chapman i örlogsstaden Karlskrona, där han var verksam från 1781 fram till sin död 1808.

Olle Melin

Varvschefsostället vid Gröna gången på stadsdelen Västerudden byggdes 1782, då Chapman flyttade in. Varvschefsostället kallas om många sammanhang för Chapmansostället och kom till på så sätt att amiralen af Trolle beordrade dåvarande varvsamiralen Karl Tersmeden att uppföra byggnaden jämte de två annexen, som sedermera kom att kallas Ekipagemästarostället det södra och Tygmästarostället det norra. Vad, som med tydlighet framgår av Tersmedens memoarer, är, att han och Chapman aldrig blev några såta vänner. Här avled Chapman 1808. Varvschefsostället är det stora huset i mitten av bilden.

I samband med att varvschefsostället uppfördes öppnades en port för tillträde till Örlogsvarvet. Porten kallas i dagligt tal för Chapmansporten.

Dess rätta namn är Varvsport 14. Det första som möter den, som tar port 14 in till varvet är en maskaron, d.v.s. en teatermask, tillverkad av Johan Törnström. Det är tragedins mask Törnström har snidat och den sura minen skulle påminna Chapman om ett lönesamtal med Törnström, som var missnöjd med lönesituationen. Det är med all säkerhet en skröna bra att ha vid guidningar.

Chapman hade för egen räkning på Skärva låtit bygga ett gravkapell nära stranden vid Danemarksfjärden. Eftersom Chapman

år 1806 sålde egendomen, blev han inte begravd där, utan han begravdes på Augerums kyrkogård cirka 12 kilometer nordost om Karlskrona centrum.

Skeppsbyggmästaren och varvsamiralen Fredrik Henrik af Chapmans originella lantställe vid en vik strax väster om Karlskrona byggdes åren ef-

ter 1785. Den 8 juni detta år köpte af Chapman egendomen och han var vid tillfället 64 år. Upphovsmannen är troligen Chapman själv, med inspiration från överamiralen Carl August Ehrensvärds nyklassicistiska idéer och med hjälp av amiralitetsbildhuggaren Johan Törnström. Chapman själv hävdar, att hans chef, generalamiral Henrik af Trolle, var den som givit honom tillstånd att bygga. Denna uppgift får man dock ta med en nypa salt, eftersom Trolle hastigt avled i maj 1784 och då efterträddes av af Chapmans gode vän Carl August Ehrensvärd. Troligen nämns af Trolle som ett slags legitimitet för af Chapmans och Ehrensvärds lustfyllda utsvävningar med bygget. Chapman fick också tillstånd att använda Kronans material och arbetskraft. Med Karlskronaspråket så "bärgade" man virket från varvet. Kung Gustav III hade framfört önskemål att titta närmare på af Chapmans bondestuga och man kan tänka sig, att Chapman var nervös inför besöket. Rykten säger, att kungen, när han såg stugan, gav Chapman en örfil. Detta skulle kunnat vara slutet, men efter en kvälls festande, slutade det hela med att Chapman fick pension och lön livet ut. År 1806 sålde af Chapman Skärva och flyttade tillbaka till varvschefsostället på Västerudden.

I husets enda rum på övervåningen hade Chapman sitt arbetsrum och med hjälp av en kikare sades han kunna se, hur verksamheten på Örlogsvarvet fortlöpte. Detta är säkert också en skröna.

Den stora planen mellan Trossö och Stora Björkholmen har fått namnet Chapmans plan och tillkom genom utfyllnader, som

startade i och med byggandet av Femfingerdockorna. Vi Karlskroniter använder aldrig namnet Chapmans plan. För oss är planen alltid Oskuldsparken. Namnet Chapmans plan tillkom förmodligen 1925. Adressen för husen på Björkholmens östra sida vid planen var fram till 1925 Chapmansgatan.

Chapmansgatan är den sydligaste gatan ost-västlig riktning på den del av Björkholmen, som är bebyggd med bostäder. Gatunamnen på Björkholmen tillkom på 1860-talet och Chapmansgatan, som i sin helhet går längs varvsmuren, fick namnet Fängelsegatan efter det stora kronofängelse, som stod färdigt 1860. Fängelset togs ur bruk 1914, varefter det byggdes om till lägenheter och från 1925 tills rivningen 1969 fanns i de gamla fånglokalerna cirka 85 lägenheter för varvsarbetare. I samband med inflyttningen bytte man från Fängelsegatan till Chapmansgatan.

På fotot syns en skolbyggnad, som från början hette Karlskrona Högre Allmänna Läroverk. Ett antal organisationsändringar m.m. har medfört namnändringar, men sedan 2001 heter skolan af Chapmansgymnasiet. Huset byggdes i två våningar och var klart 1882. Åren 1933 – 1935 byggdes den tredje våningen.

af Chapman II som logementsfartyg utanför Aspö i början av 1900-talet. Arkivbild.

Bilden visar en skolbyggnad som stod klar 1881 och då fick namnet Chapmansskolan. Här skedde undervisning för de första två åldersklasserna, den s.k. småskolan. I Karlskrona kallades skolan Möljen och byggdes vid det som en gång var strandkant. Det låg förmodligen en eller flera möljar där en gång i tiden (Mölj är detsamma som upplag vid vatten). Skolan lades ned 1970, men hade då fyra år tidigare döpts om till Dockeskolan. Femfingerdockorna ligger omedelbart innanför varvsmuren. Skolan, som i dag är lägenheter, ligger 200 till 300 meter öster om 17:s port.

Vid örlogsvarvet i Karlskrona har byggts två fregatter med namnet af Chapman. Den första sjösattes 1803 som nybygge nr 167 och den andra (bilden) 1830 som

nybygge 203. af Chapman II var utrustad med 36 kanoner men nedrustades till korvett 1854 till 26 kanoner. Hon slopades 1884 och gjordes om till logementsfartyg. Bl.a. användes hon som sådant av det nyupsatta förbandet KA 2 vid ytterförläggningarna på Aspö Mad och Almö, innan bebyggelsen på dessa läger var klar. Arkivbild.

En örlogsstad håller sig självklart med en sjöscoutklubb. Klubben i Karlskrona heter Sjöscoutklubben af Chapman och de höll i många år till på Stumholmen, bl.a. i den långa, låga längan på norra Stumholmen. I samband med att marinen lämnade Stumholmen 1989, flyttades delar av längan till Dragsö väster om huvudön Trossö, där klubben huserar även i dag. Arkivbild.

Matsalen inom Trolleområdet heter af Chapman, det finns en Rotaryklubb, som heter af Chapman och självklart finns en pizzeria med namnet.

KA kurs 1962 vid Lernackens fyr i maj 1962

Lernackens fyr 2003

Lite kustartillerihistoria

När kustartilleriet sattes upp den 1 januari 1902, så övertog man alla de befästningar, som tidigare funnits inom flottans och i viss mån arméns ansvarsområden. Våldigt många av befästningarnas kanoner var gamla fartygskanoner och så blev också fallet med många av de anläggningar, som kom till under första hälften av nittonhundratalet, visserligen med inslag av kanoner tillverkade för kustartilleriets batterier.

Först på 1950-talet började man tänka i banor av enhetlig framställning av olika vapensystem. För kustartilleriets del var 10,5 cm kanon m/1950 den första serietillverkningen. Det handlade om tre anläggningar i Stockholms skärgård – Närtarö, Bodskär och Arholma. 10,5 cm-kanonen var en helautomatisk, snabbskjutande kanon, dyr i anskaffningen och som p.g.a. automatiken krävde stora anläggningar.

Utredningar konstaterade, att det skulle vara tillräckligt med en kaliber på 7,5 cm, detta med hänsyn till de olika flottornas utveckling. På detta sätt fick man ekonomiskt utrymme för att stort antal anläggningar. Mellan åren 1960 och 1975 tillfördes inte mindre än 30 batterier, från Ljugarn på Gotland 1960 till Vindalsö vid Sandhamn 1975.

Själv hade jag nöjet att tjänstgöra vid fyra av batterierna, batteri Ljugarn, där KA 2 lånade batteriet, innan de

första batterierna i Sydsverige stod klara, batteri Karlshamn 2, där jag var krigsplacerad som chef och utbildade soldater under tre år, batteri Malmö, där jag var krigsplacerad under ett antal år och genomförde repetitionsövningar, särskilda befälsövningar och ett stort antal fältövningar. Slutligen batteri Järnavik öster om Karlshamn, där batteriet ingick i den spärrbataljon, där jag var chef 1976 – 1980. Jag väljer batteri Malmö för den fortsatta artikeln.

Batteri Malmö (MÖ)

Lördagen den 5 maj 1962 stod undertecknad som flaggkadett tillsammans med mina kurskamrater på Lernacken söder om Limhamn och hörde vår taktiklärare Torbjörn Ottosson berätta om, att här skulle anläggas ett nytt 7,5 cm batteri. Jag minns, att han frågade, om någon i kursen ville bli chef för detta, när det var klart, men jag minns inte, om någon svarade ja. På Lernacken fanns en fyr, ett kulsprutevärn och mängder av fyllnadsmassor från kalkbrottet i Limhamn.

Den 1 juli 1967 var batteriet klart att ingå i krigsorganisationen och jag blev den lyckliga att bli förbandets första chef. På sensommaren 1967 fick jag möjlighet att tillbringa en vecka i Malmö för att lära mig anläggningen och besöka ett antal försvarsenheter, som jag i fortsättningen skulle samverka med.

7,5 cm pjäs m/57

Stridsledningsutrustning

Lasermätare

Centralinstrument 710 med eldlednings- Stötvågsdörr periskop

Verkstaden

Batteriet var nr 11 av de 30 batterier, som byggdes i landet från 1960 till och med 1975. Batteriet ingick i serie 2 och parallellt byggdes en exakt likadan anläggning i Svar-te utanför Ystad, batteri YD 2. Serie 2 skilde sig från serie 1 genom ett annat utseende av eldledningsplatsen samt en del moderniseringar av vunna erfarenheter från serie 1.

Batteriet hade till uppgift att bekämpa företag mot Malmö i Flintrännen och Trindeltrännen.

Batteriet bestod av cirka 90 man, av vilka 50 rymdes i huvudanläggningen och 7 i varje pjäs. Trots en modern berganläggning fick ändå att antal soldater bo i tält på ytan.

Batteriet bestod av tre pjäser med en skottvidd på drygt 12 000 meter. I eldledningsplatsen fanns artilleri-eldledning 710 bestående av centralinstrument, ci, 710 och en radar PA 39, som var en kombinerad spanings- och eldledningsradar. I övrigt fanns alla de faciliteter, som erfordrades i en modern anläggning från 1960-talet. Skyddsnivån var hög, den högsta som fanns på någon anläggning i försvaret vid denna tid. Modernt kök, verkstad, kraftcentral och luftförsörjningsrum bäddade för trivsel i anläggningen. De första åren fanns inget färskvatten, utan vattnet, som brunnen gav, fick renas i så kallade evaporatorer. Vattnet är dock så kalkhaltigt på Lernacken, att aggregaten hade svårt att fungera och så

småningom drogs färskvatten in från Malmö stads ledningsnät.

Som komplement till artilleri-eldledning 710 fanns en bunker med lodbasmätare. Mätaren byttes på 1970-talet ut mot en lasermätare.

Inom området fanns också en kustbevakningsradar ur flottan med en egen liten bergrumsanläggning.

En speciell historia i såväl batteri Malmö som i Ystad 2 var en marklutningskorrektör, som fanns i s-platsen. Båda batterierna stod nämligen på sådan mark, att man befarade förskjutningar i marken vid kraftig eldgivning.

Jag hade förmånen att öva batteriet under två KFÖ, 1968 och 1972 samt en Särskild övning för befäl 1970. Jag var också med som förbandsinstruktör vid övningen 1975.

Artilleriskjutningar var svåra att genomföra och vid övningarna 1968 och 1972 gick det inte allas, varför vi fick åka till Karlshamn (Sternö) för dessa moment. Men 1975 sköt förbandet tidigt en morgon åt sydväst med gott resultat. Svårigheterna berodde på att 1968 och 1972 flög man fortfarande från och till Bulltofta dygnet runt och detta tillsammans med många flygningar till och från Kastrup gjorde att säkerheten inte kunde upprätthållas. Till detta kom alla lastbilar från kalkbrottet, som redan i gryningen började köra strax bortom eldrören. Vid övningen 1975 var Bulltofta nedlagt och vi kunde innan

Köket

Maskincentralen

Expeditionen

Bunker med lasermätare, tidigare lodbas

Bakom huset döljer sig 3.pjäs. Obs Flottans kustbevakningsradarstation brobygget i bakgrunden

lastbilarna började tippa sin last genomföra skjutningen i samband med soluppgången.

Den enda skjutriktning, som kunde användas var åt sydsydväst. Cirka 9 000 meter ut från batteriet låg Lillegrund och det var för mig att lägga ut målbanorna antingen söder eller norr om grundet. När skjutdagen närmade sig blåste styv kuling och jag gav frihet åt skepparen på målbåten att själv välja målband. Han valde den, som gick norr om grundet, varför skjutningarna kom att ske på cirka 7 000 meters avstånd. Med en direktlinje till tornet på Kastrup och radiokontakt med målbåten kunde batteriet genomföra en mycket bra skjutserie.

Jag kan i detta sammanhang inte undvika att ge batteriets personal en mycket stor eloge. Huvuddelen av soldater, som kom till repövningen 1968 var från de åldersklasser jag utbildat på batteri Karlshamn 2 och när jag kom till förbandet 1975 dominerades manskapet av samma grabbar, som jag haft i Karlshamn på 1960-talet och vid repövningarna 1968 och 1972. 90% av soldaterna kom från Malmöområdet och de var stolta över anläggningen, som skulle försvara deras hemort. En dålig batterichef kan man i värsta fall stå ut med, men dåliga kockar är en katastrof. Vid första repövningen oroade jag mig just för det förhållandet, men mina farhågor kom på skam. Koktrosschefen var i det civila krögare på Ringsjöhus, 1.kocken var chef för catering på Sturup och kockarna, två stycken, var konditor respektive plåtslagare på Kockums. Den sistnämnde flöt fint in i gänget som potatisskalare, diskare, städare m.fl. servicefunktioner.

Konditorn serverade nybakade danska wienerbröd varje morgon.

Från början var batteriet ett enskilt förband direkt under en chef ur armén, men kort tid efter övningen 1968 organiserades Spärrkompani Malmö med batteriet och de fyra minspärrtropparna i Malmö och Limhamn som underställda enheter. Så förblev organisationen till slutet år 2000, då Spärrkompaniet utgick ur organisationen. Batteriet var tillsammans med batteri Ellenabben på Aspö de sista 7,5 cm-batterierna i Skåne och Blekinge, som försvann.

År 2002 revs batteriet i sin helhet. Några väsentliga och organisationsbestämmande delar omhändertogs av Marinmuseum för eventuellt kommande utställningar.

I framtiden kommer det inte att finnas något serie 2-batteri som besöksanläggning. Av de 30 batterierna kommer nr 2 Havstoudd på Hemsön utanför Härnösand (serie 1), nr 3 Oxelösund, Femöreshuvud (serie 1) samt nr 23 Ellenabben på Aspö (serie 3) att bevaras.

Strax innan raseringen gjorde jag en omfattande fotodokumentation av batteriet och några av dessa bilder finns med i artikeln.

Olle Melin

Foto: Olle Melin

Radar PA 39, PPI samt observationsperi-skop

Nedgång till huvudanläggning. Bakom kupolen finns radarantennen

Nedgång till huvudanläggning. Bakom kupolen finns radarantennen

KORSORD NR 2

Det verkar som om pågående pandemi även spritt sig till korsordslösandet, d.v.s. verksamheten tycks ha legat nere. Eftersom svaren uteblev, utdelas inga priser.

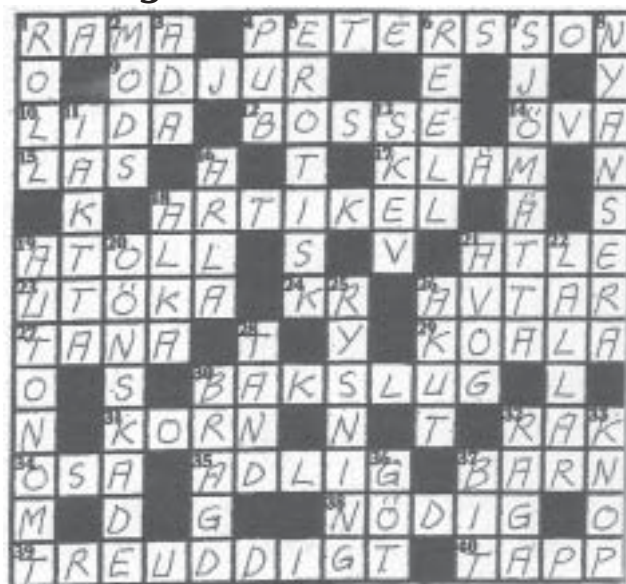
Vi gör ett nytt försök och då hoppas vi på ett ordentligt deltagande.

Svaren sänds till Redaktören Kustposten, Författarvägen 9, 371 63 LYCKEBY.

Svaren vill vi ha senast den 1 augusti 2021.

Priser ur Jonny Ekdahls produktion.

Lösning nr 1 2021

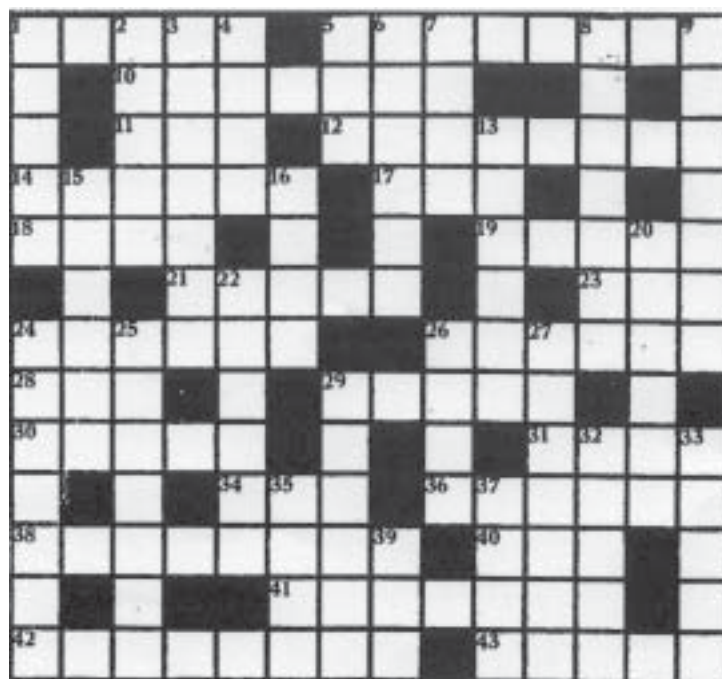

Jonny Ekdahls Knåp och Knep

Vågräta ord		13	Tryckomslag
1	Har inga ben	15	Tömmer med ut
5	Man svettas inte här	16	Det är ömmande
10	Ur led är tiden	20	Trött Jacob
11	Kort multiplikation	22	Saknar sjöfågel
12	Höga berg och djupa dalar	24	Illamenande
14	Sprunget ur grusås och spång	25	Inte nertryckbar
17	Att runda mellan världshav	26	Bakgrund
18	Humortabu	27	Sädesläkting
19	Ensamförhållande	29	Kan matriarkat vara
21	Hoper	32	Ger framfart bakåt
23	Grön ögrupp	33	Ovälkommen i ögat
24	Avundsfärgade	35	Var tidig Garbofilm
26	Inte bara en PV800	37	Vidtagit avvikande åtgärd
28	Stråbunt	39	Grundande eller grundkollande
29	Gräs för symbolbjörnar		
30	Ses med putte		
31	Nyckelroll		
34	Blir knoprlätt		
36	Kan omgärda olja		
38	Avstampades		
40	Supinumvirvla		
41	Förstärkt museala		
42	Lagledargodis		
43	Kan man fuskigt med tejp		

Lodräta ord	
1	Hanteras med kran
2	Inte alltid det finaste med A
3	På "västgrönan"
4	Uppstreck på glob
5	Han gör peng till snyting
6	På tå
7	Tillhör B. V. O.
8	Lockande för lickergom
9	Här gör man det lärkan gör i skyn

Den första musikpaviljongen byggd 1905

Klart för allsång. Åke Dohlin, kårchef 1960 – 1973 ger direktiv från Snäckan

Konsert i Hoglands park

I en annons i Carlskrona Weckoblad den 25 augusti 1827 kan man läsa;

I morgon söndag uppförer Kongl Sjö Artilleri-Corpsens hautboister Harmoni-Musique uti Hoglands Park ifrån kl 5 till 8 e m., och tillfaller inkomsten de Brandskadade uti Borås.

Annonstexten ovan är den äldsta annons om musik i Hoglands park, som jag hittat. Uppgifter finns, att redan på 1810-talet det skulle förkommit konserter i parken. Konserterna i Hoglands park fortsatte till omkring 1985, då de flyttades till Blekinge museums gård (Grevagården), där de fortfarande förekommer, dock i betydligt mindre omfattning än tidigare.

De flesta i svenska flottan har säkert hört talas om Hoglands park, Karlskronas vackra stadspark. Namnet Hoglands park kommer från ön Hogland i finska viken, där ett berömt sjöslag mellan Sverige och Ryssland stod den 17 juli 1788. Sverige firade seger i slaget, men egentligen blev det oavgjort.

Från början var parken en havsvik, Engiamaren, som låg som en vik på norra Trossö. Karlskronaborna använde området som soptipp långt in på 1700-talet och från 1756 och några decennier framåt utfylldes maren med sprängsten från dockebygget på varvet. Redan på 1700-talet planterades träd runt parken och nuvarande utseende kom till omkring 1860 med smärre förändringar till våra dagar. Omkring 1870 byggdes ett schweizeri i parkens södra del.

Den första musikpaviljongen kom till 1905 och ersat-

Flottans musikkår framför musikpaviljongen omkring 1910. Dirigenten Ferdinand Heimdahl i mitten första raden. Till höger om honom en legendarisk musiker, Frans Nilsson, BasNisse, som var flaggtrumslagare i två omgångar

Ännu en bild på musikkåren framför paviljongen, nu omkring 1930. Dirigenten Georg Riungvall syns i mitten av första raden och till höger om honom flaggtrumslagaren Riego Åkerberg

Schweizeriet i Hoglands park

Karl XIII. Statyn är framställd av Johan Niklas Byström Foto Olle Melin

tes 1944 av den välbekanta Snäckan, som revs 2013. Den nyuppförda byggnaden, som finns idag, är ingen musikpaviljong.

I parkens norra del finns en marmorstaty av Karl XIII, skänkt till flottan av änkedrottningen Josefina. Den var från början avsedd för Skeppsholmen, men flyttades till Karlskrona, där den länge låg i en låda i Mönstersalen, innan den sattes upp 1902. Karlskronaborna kunde inte tänka sig att placera en staty av Karl XIII före Karl XI, vars staty på Stortorget kom till 1897.

Så tillbaka till musiken. Det är åtskilliga hundratals musikstycken, som genom åren framförts i parken. Under 1900-talet hade konserterna en viss ordning på musikstyckena, en tradition som numera omfattar man börjar och slutar med en marsch. Efter marschen framfördes en uvertyr av kompositörer som Johann Strauss, Rossini, Offenbach, Franz von Suppé med flera. Så följde en konsertvals, några karaktärsstycken, kanske ett potpurri från någon operett eller musikal, någon svensk musik för att innan slutmarschen spela något ut den lättare repertoaren.

Som exempel på ett program. Den 12 juli 1905 invigdes den gamla musikpaviljongen och då spelade Flottans musikkår under Ferdinand Heimdahl följande:

- 1 Vakt för Svea, marsch av Vaerndt
- 2 Ouvertyr "Fest", Latann
- 3 Potpurri ur Mefistofeles, Boito
- 4 Vals, Gunnel Th Munther
- 5 Frühlings-Erwachen, E Bach
- 6 Polka, "Des Clowas", Aller
- 7 Lefve Öfversten, marsch av Lundvall

Det enda jag känner till om musikstyckena är namnet Lundvall, om det nu är samma Lundvall, som komponerat Södermanlands regementes marsch och namnet Latann, en tysk som komponerat Kronobergs regementes marsch.

I augusti 1963 gjorde Sveriges radio en serie, där fem militärmusikkårer gjorde en konsert med titeln Marsch till... och så kårens konsertplatser. Ansvarig för programmen var marschkonnässören Bo Ancker. Sist ut var Flottans musikkår i Karlskrona, som genomförde en konsert under namnet *Marsch till Hoglands park*. Dagen till ära marscherade musikkåren runt i Karlskrona och marschen samlade så många människor, att parken fylldes av åhörare. Dagen till ära hade dirigenten Åke Dohlin komponerat en marsch just med namnet *Marsch till Hoglands park*, i vilken musikkåren sjöng en text skriven av flaggtrumslagaren Alf Sigurdson.

I rådande pandemi ligger Marinens musikkår lågt och många Karlskroniter väntar på att få lyssna till Marinens Musikkår igen.

Olle Melin

Arkivbilder

Hoglands park med musiksnäckan i bakgrunden. Foto Olle Melin

Kungl Örlogsmannasällskapet – KÖMS – 250 år

Den 15 november 1771 hölls i Stockholm Örlogsmannasällskapets första session. Sällskapet är därmed landets och ett av världens äldsta vetenskapliga samfund. Det var unga officerare vid galäreskadern, som bildade sällskapet. De var besjälade av att vidga sina kunskaper och öka sin yrkesskicklighet med fördjupade studier och därmed hävda detta i den försvarspolitiska debatten omstridda galäreskaderns anseende.

Dåvarande chefen för galäreskadern, Christoffer Falkengrén, kallades vid den första sessionen som hederspreses. Vid sessionen installerades tolv ledamöter. 1784 flyttade Örlogsmannasällskapet sin hemvist till Karlskrona. Under 1900-talet förlades huvudorten åter till Stockholm.

I sällskapets äldsta stadgar kan läsas att *"Fäderneslandets vidsträckta gränser äro dess stränder. Dess vackraste landskap ligga vid havet. Dess välmåga beror på dess näringar, och dess liv av handeln och sjöfarten. Strändernas försvar och sjöfartens beskydd äro viktiga omsorger"*. Den gammalmodiga texten beskriver fortfarande väl akademiens syfte *"att följa och aktivt verka för utvecklingen av sjökrigsvetenskapen och sjöväsendet i allmänhet"*.

Ledamöter och verksamhet

Sällskapet upphöjdes till kunglig akademi 1805. Det består av ordinarie och korresponderande ledamöter samt hedersledamöter. Medlemmarna är såväl civila som militärer; främst marinofficerare. Till ordinarie ledamot kan svenska medborgare väljas; till korresponderande även utländska. Medlemskap vinnes genom inval, efter förslag från minst tre ledamöter. Sällskapet sammanträder sju gånger per år och dess högtidsdag är den 15 november.

Örlogsmannasällskapet utger sedan 1870 Sveriges äldsta nautiska tidskrift, den år 1836 grundade *Tidskrift i sjöväsendet* (TiS). Sällskapet äger ett värdefullt marin-

vetenskapligt bibliotek i Karlskrona med placering i Sjöofficerssällskapets byggnad.

Örlogsmannasällskapet uppmuntrar den maritima debatten och ordnar regelbundet tävlingsskrivande samt belönar årligen elever

vid de marina officersutbildningarna, som presterat särskilt framstående uppsatser.

Syfte och motto

Sällskapets syfte är:

- *Följa och aktivt verka för utvecklingen av sjökrigsvetenskapen och sjöväsendet i allmänhet och därigenom befrämja fäderneslandets nytta.*

Sällskapets motto är: *Med förstånd och styrka*

Vetenskapsgrenar

Kungl. Örlogsmannasällskapet verkar för sitt syfte inom fyra maritima vetenskapsgrenar, nämligen

- *Strategi, operationer och taktik*

- *Personal, utbildning och marinmedicin*

- *Maritim teknik*

- Sjöfart och andra verksamhetsområden av betydelse för sällskapets verksamhet

Medlemmar

Sedan starten 1771 har cirka 1500 medlemmar vunnit inträde i sällskapet. Antalet medlemmar är idag cirka 400. Ordförande jubileumsåret är konteramiral Anders Grenstad.

Jubileumsåret 2021

På grund av pågående pandemi är planeringen för jubileumsåret ännu osäker. Av försiktighetsskäl är jubileumsaktiviteterna förlagda till hösten, bl.a. med en jubileumsvecka 8 – 15 november. Följande inslag är planerade: 28 augusti Flottans musik – en marin kulturbärare. Föreläsning av musikdirektör Andreas Hanson. Stockholm.

30 september Historisk kontext med material från akademins bibliotek. Karlskrona.

14 oktober Aktiviteter i Göteborgs garnison med huvudsak inom vetenskapsgren IV, sjöfart.

Jubileumsveckan 8 – 15 november

8 november Försvaret av Sverige börjar till sjöss. Berga och Hårsfjärden.

9 november Symposium om Marinens officersutbildning. Karlberg.

10 november Framtidens marina tekning. Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien Stockholm.

11 november Marinkonferens – Marinen som strategisk resurs. Medelhavsmuseet, Stockholm.

12 november Bokrelease av jubileumsskriften.

15 november Högtidssammanträde och högtidsmiddag. Grand hotell, Stockholm.

Anders Grenstad.

Tidskrift i Sjöväsendet med jubileumslöptypen 250 år

Tidskrift i Sjöväsendet, TiS

Tidskriften har i sin nuvarande form getts ut sedan 1836. Samtliga utgåvor finns sparade och digitaliserade på akademiens hemsida. Ur dessa samlingar kommer de mest intressanta artiklarna sammanställas till en ny publicering utformad som en jubileumsutgåva av TiS.

Jubileumsskriften Kungl. Örlogsmannasällskapet under 250 år

Hedersledamoten, konteramiral Thomas Engevall är initiativtagare och ansvarig för jubileumsskriften. Boken speglar 250 års verksamhet och kommer att presenteras i samband med sällskapets jubileumsvecka.

Det är, som synes, ett digert program, som framtagits för jubileumsåret 2021. Det är bara att hoppas på, att inte nu pågående pandemi sätter käppar i hjulet.

Flottans Män gratulerar Kungl. Örlogsmannasällskapet till de 250 åren!

Olle Melin

Underlag från Wikipedia och TiS

KÖMS bibliotek i Sjöofficerssällskapets lokaler i Karlskrona

Kusligt minne från Flottan

Under de månader 1960, när jag som befäls-elev/furirsaspirant var inmönstrad på jagaren *Småland*, bedrevs en hel del övningar med torpeder, AU-raketer, sjunkbomber och artilleri. Kanske det även gjordes någon avfyring från robotrampen, men här är minnesbilden oklar. Att det övades minfällning, efter att vi lastat ett stort antal hornminor vid ett bergtrum, finns det däremot synbara bevis för.

Medelsvåra artilleriet bestod av de båda dubbeltorren med 12 cm automatkanoner och lysrakettställ på sidorna. Som luftvärn fanns det treaxelstabiliserade

Minfällning.

57 mm-tornet framför bryggan och tre 40 mm-pjäser på varje fartygssida.

För att spara dyr artilleriammunition och samtidigt göra övningen realistisk, monterades ibland en kulspruta på någon av luftvärnskanonerna. Jag förutsätter att kanonen normalt sett var automatiskt säkrad, när den inte hade fri bäring och något motsvarande torde även gällt rutinerna kring hanteringen av kulsprutan.

Vid det tillfälle, som här avses, var det uppenbarligen någon allvarlig brist i dessa säkerhetssystem, vilket fick till följd att en kulsprutesalva från en av akterkanonerna, gick rakt in i riktarhusen på det stora kanontornet. Under huven satt fartygets väbel som pjäsbefälhavare och han ropade desperat i det interna kommunikationssystemet, att han var beskjuten.

Om jag inte missminner mig, hade kulorna forcerat den bakåtfällda huvvfronten och de tydliga bulor, som syntes i plåten bakom flaggstyrmannens nacke, vittnade om hur nära det varit att bli en total katastrof.

Händelsen måste naturligtvis blivit föremål för utredning, men vi i manskapet fick aldrig någon information om, vad som gått fel, eller om det konstaterats någon oegentlighet i sammanhanget.

Bosse från Kolmården

Med Jagaren Halland till Nordamerika 1967

En långvarig tradition inom den svenska örlogsflottan var de årliga utlandsresorna, som bedrivs i utbildnings- och PR syfte. De mest välbekanta resorna har varit världsomseglingarna med utbildningsfartyget *Älvsnabben*, som ägde rum mellan 1953 och 1980. För drygt 50 år sedan utfördes en långresa till Nordamerika med jagaren *Halland*.

Jagaren *Halland* var tillsammans med systerbåten *Småland* Kustflottans största fartyg under 1960-talet. *Hallands* längd uppgick till 121 m och bredden till 12,6 m. Två turbiner om sammanlagt 58 000 hk kunde få upp fartyget i 35 knop. Fartygets besättning uppgick till cirka 250 man, men i samband med långresan fanns en del extra personal. Bland annat medföljde en frisör och några trumslagare.

Avsikten med det aktuella flottbesöket 1967 var att närvara vid Kanadas firande av självständigheten från det brittiska imperiet. Firandet innebar bl.a. närvaro under skandinaviska veckan vid världsutställningen i Montreal samt även att delta i ett stort marint flottmöte i Halifax. Denna stad, som har stark marin anknytning och är belägen på Nova Scotia, kan jämföras med Sveriges Karlskrona. Besök gjordes också i Boston samt i samband med överfarterna besöktes Reykjavik och Saint Johns.

Jagaren Hallands långresa 1967

Avfärden från Göteborg skedde i fint försommarväder med svag vind och *Halland* "lunkade" på i 16 knop över Nordsjön. På tredje dagens morgon vaknade vi av en begynnande sjögång. Vinden kom in från styrbords låring och tilltog alltmer under förmiddagen. Alla beordrades att stanna under däck och endast vakthavande officerare samt signalman fick vistas ute och då på bryggan. Även vissa ventilationsintag stängdes, vilket medförde avsevärt försämrad luft nere i mässarna. Sjösjukan bidrog också till den dåliga luften.

Löjtnant Fältström på Hallands brygga i hårt väder på Nordatlanten

En liten episod för oss tre signalmatrosar inträffade i det hårda vädet. I den kraftiga sjögången kände jag plötsligt något förvånande, att fartyget girar och lägger sig i vindögat. I fartygets högtalarsystem beordras signalmatroserna att omedelbart samlas i telefonväxeln medförande levang och hink. Vad som hade inträffat var, att en backlagskanna hade välvt i detta utrymme. Under den sista natten i Göteborg hade jag övertalat en kamrat, som inte brukade ha vakten i telefonväxeln, att ta min vakt. Under natten hade han behövt gå på toaletten, men inte vågat lämna växeln utan använde en backlagskanna som potta. Kannan glömdes bort och blev stående i utrymmet. I sjögången välte den och då luften för ventilationen till en av mässarna togs från detta utrymme, spreds lukten av urin ner i fartyget.

Sjögången tilltog ytterligare och som mest uppmättes 42 graders krängning. Så småningom närmade vi oss Island och äntligen avtog sjögången.

Sjögång

Vulkanön Surtsey med Västmannaöarna i bakgrunden

Island

Det första land, som vi siktade, var den vulkaniska ön Surtsey, vilken är Islands sydligaste punkt. Den har bildats genom eruption via en utlöpare 130 m under havsnivån från en av Västmannaöarna strax söder om Island. Ön såg dagens ljus den 14 nov 1963 (Wikipedia). Eruptionen pågick till den 5 juni 1967 d.v.s. 12 dagar, efter att vi hade passerat på väg till Nordamerika. Med andra ord passerade vi Surtsey, när den var som allra störst. Ön har sedan dess stadigt minskat i storlek och är nu cirka halva sin ursprungliga storlek.

Efter att ha anlänt till Reykjavik märkte vi snabbt av det amerikanska inflytande på staden. Från Natos bas Keflavik sändes radio med bra amerikansk popmusik. För första gången fick vi tillämpa utlandsschema ombord på *Halland*. Det innebar stora friheter förutom vaktjänstgöringen. Då vi rörde oss i staden, märkte vi också, att befolkningen hade en något sval inställning till militärer, vilket vi tolkade som en orsak av de amerikanska soldaternas närvaro.

En dag bussades vi en bra bit in på ön för att titta på en gejser. Den var inte särskilt aktiv, så för att få den att spruta hett vatten upp i luften, pressade man ner såpa i hålet varpå det heta vattnet strömmade ut. Det var naturligtvis väldigt intressant, men för flottister i 20 årsåldern låg intresset mer på att komma tillbaka till staden, ta ett par öl och spana in isländska tjejer.

Mot Nordamerika

Efter några dagar på Island gick resan vidare mot Newfoundland och Saint Johns. Till en början var det ganska bra väder med en lufttemperatur av cirka 15 grader, men då vi närmade oss kontinenten sjönk temperaturen drastiskt och låg strax över noll. Vi hade då kommit in i Labradorströmmen. Denna kalla havsström flyter från Grönland utmed Kanada för att sedan runda Newfoundland och fortsätta utmed Nova Scotia. På vår och försommar kan isberg från Grönland förekomma söderut

mot de transatlantiska sjörutterna och orsaka problem. Vid ett tillfälle närmade vi oss ett isberg, som vi fick tillstånd att beskjuta. Det blev alltså en liten skjutövning ute på Atlanten. Sista natten, innan vi nådde den kanadensiska kusten hade jag hundvakten på bryggan och beordrades att hålla ordentlig utkik. Inte visste jag då, att det var just i dessa vatten som Titanic förliste i april 1912.

Kanada

Det blev ett kort uppehåll i Saint Johns med dimmigt och gråkallt väder. Äntligen lämnade vi den sakta lunken, när vi stävade över Saint Lawrenceviken och in i Saint Lawrence flodens mynning. Då inträffade ett meteorologiskt fenomen i och med vi lämnade inverkan av Labradorströmmen. Under en halvtimme steg temperaturen med nästan 20 grader. Värme var något alla längtade efter. Helt plötsligt fanns en besättning, som njöt av detta både på backen och halvdäck.

Förväntningarna steg, då vi äntligen började förbereda oss för ankomst till Montreal. Staden är Kanadas näst största och belägen i provinsen Quebec. Regionen är tvåspråkig med engelska och franska. Staden är belägen

På väg söderut i Saint Lawrencefloden mot Quebec och Montreal. Däcksmatros Bodell i förgrunden

Några av de 40 örlogsfartygen som förtöjdes på redan i Halifax

runt en park med ett berg, Mont Royal, vars högsta punkt är 233 meter över havet (Wikipedia). Enligt lag får ingen byggnad i staden Montreal överstiga denna höjd. Värmen steg ytterligare och passerade 30 graders strecket. För de tre signalmatroserna blev det småsvettigt, då signalstället skulle vara färdigmonterat vid angör-

ingen, som skedde långt inne i en hamnbassäng nära världsutställningens område.

Dagarna förflöt lugnt och vi hade en behaglig tillvaro med stor frihet. En viss oro spreds emellertid, då Sexdagarskriget i mellanöstern utbröt dagen efter vår ankomst. Frågan uppkom, om vi skulle kallas hem, eller om vi kun-

Hallands besättning i tropikuniform med hangarfartyget Wasp i bakgrunden

Jagaren Hallands egen orkester

de fullfölja vår långresa. Gudskelov slöts freden snabbt och ingen stormaktskonflikt hann bryta ut. Vi kunde fullfölja resan som planerat.

Efter en vecka i Montreal lämnade vi staden och stävade mot vårt nästa delmål, som var Boston. Under denna etapp ankrade vi upp några timmar för ett besök av svensk personal från ett skogsföretag beläget i östra Kanada. Det ordnades underhållning i form av teater och musik av *Hallands* egen besättning. Helikopterplattan på halvdäck blev en bra scen.

Boston

Vi stävade sedan vidare mot Boston, som var resans sydligaste punkt. Det var varmt och besättningen försågs med tropikuniform d.v.s. vit uniform. Förtöjning gjordes i ett varvsområde, där vi låg nära hangarfartyget *Wasp*. Fartyget var då mest känt för att ha plockat upp några bemannade rymdkapslar typ Gemini efter landning i havet. Det blev några lugna dagar med utflykter som huvudsaklig sysselsättning. En av dagarna anordnades "Öppet hus" på fartyget. Några av de nyfikna besökarna, som jag och min kompis kom i kontakt med, visade sig vara en familj med skandinavisk anknytning. Det slutade med trevlig middag hemma hos dem senare på kvällen.

Halifax

Det blev några dagar i Boston, innan vi stävade vidare mot Halifax och deltagandet i det stora örlogsmötet "Naval Assembly Atlantic", Halifax Nova Scotia, 21 - 26 juni 1967.

I Halifax ankrades cirka 40 örlogsfartyg upp i tre rader med det största fartyget, som var den amerikanska kryssaren *Newport News*, i första ledet. Detta fartyg sjöattes 1948 och klassades som "heavy cruiser", vilket i

detta fall innebar en imponerande storlek av nästan 220 meters längd.

Ett minne från detta besök är en parad genom staden av besättningarna från de besökande fartygen. Mycket folk kantade kortegevägen och *Hallands* besättning gjorde succé! Anledningen till det var knappast ett fulländat marscherande i knivskarpa led och synkroniserande armpendlingar (marschexercis var det nog lite si och så med). Det berodde snarare på de två trumslagarna, som vi hade med oss på resan, vilka var mycket duktiga.

Det roligaste minnet var definitivt att besättningen bjöds till "samkväm". Jag och mina kompisar var väldigt tveksamma till att gå, då vi inte förstod, vad ett samkväm skulle innebära och vi tyckte att det lät ganska tråkigt. Ack vad vi bedrog oss. Samkvämet visade sig äga rum i en hangarliknande byggnad tillsammans med cirka tusen andra flottister (egen uppskattning) från världens alla hörn. Utmed ena sidan fanns en scen med ett rockband och i mitten ett berg med öl och för övrigt inget mer i lokalen. Det blev en riktigt kul fest och en fantastisk förbrödring.

Hemfärd

Midsommar hade nu passerat och många av oss började få lite hemlängtan. Det var dags att kasta loss och påbörja långa resan till Sverige. Hemfärden blev odramatisk och vi anlände till Göteborg en vecka in i juli. Totalt hade vi, enligt egen uppskattning, tillryggalagt drygt 8000 M och jag konstaterade också, att det hade varit en mycket bra resa.

Signalmatros 3 Kraepelien

En kugge i maskineriet – Marineringen och ubåtsliv

Personhistoria är alltid spännande och intressant. Mikael Wendels självbiografi utgör inget undantag, tvärtom. Vi får följa hans liv från uppväxten i Stockholm (han föddes 1955), till pensionen 2016. Hans dröm var att bli ubåtsofficer och den drömmen besannades.

Boken är oerhört detaljrik och risken med detta är, att man som läsare tröttnar. Så är det inte i detta fall. Författaren måste ha ett oerhört minne eller så har han fört dagbok på ett sätt, som är få förunnat.

Studier fram till gymnasieexamen med sommarjobb på Muskö följs av inryckning till Sjökrigsskolan på Näsbyark, långresa med HMS Älvsnabben, studier på Kungl tekniska högskolan och efter studierna tjänst i flottans olika enheter och vid Försvarets materielverk. Till detta kommer en mycket meriterande tjänstgöring utomlands i huvudsak kopplad till ubåtsvapnet. Tjänsten vid ubåtsflottilj, basbataljon och andra enheter beskrivs detaljrikt och många i flottan kända namn passerar revy i olika sammanhang och verksamheter. Även om man inte tjänstgjort vid ubåtsvapnet, är det mycket, man känner igen i form av byråkrati m.m.

Till detta kommer många avsnitt om författarens privatliv, som är intressanta och viktiga i sammanhanget.

Det blev 41 år, inklusive högskolestudier, i marinens tjänst, från aspirant vid Sjökrigsskolan 1975 till chefskap över Militära sjösäkerhetsinspektionen vid Högkvarteret 2007 – 2016, från aspirant 1975 till kommandör 2001. Här kan man verkligen tala om "En kugge i maskineriet! Ska jag anmärka på något, så är det

avsaknaden av bilder. Visserligen hade boken blivit ännu mer omfattande, men en bild ger lite möjlighet till andhämtning och nystart av textläsandet.

Men som helhet är boken mycket intressant och ger en bra beskrivning av den svenska marinen i slutet av 1900-talet och början av 2000-talet. Mikael Wendel, 2021.

Mikael.b.wendel@hotmail.com.
ISBN 978-91-519-7609-9

Olle Melin

Från regalskeppet Vasa till kryssaren Göta Lejon

Den här boken handlar om 25 större och kända örlogsfartyg i flottan under perioden 1628 – 1970. Det börjar med regalskeppet Vasa och slutar med kryssaren Göta Lejon. Författare är Magnus Ullman, som egentligen är advokat till yrket. Han har skrivit ett stort antal böcker, de flesta med marina motiv men även intressanta böcker om personhistoria. Huvuddelen av hans produktion innehåller bilder av mycket hög klass.

Beskrivningen av de 25 stora fartygen skiljer sig åt. I vissa fall rör det sig om långa detaljerade beskrivningar, medan andra har fått en mycket kort presentation. En sak sticker dock ut, i vissa beskrivningar har författaren koncentrerat sig på människan bakom fartygsnamnet. Detta kan exemplifieras med pansarskeppet Drottning Victoria, där kapitlet nästan i sin helhet berättar om Sveriges drottning, som ligger bakom fartygsnamnet. Men jag tycker detta är ett intressant upplägg.

Som helhet är boken lättläst i en populärvetenskaplig form och som vanligt försedd med ett omfattande och utmärkt bildmaterial.

Bokförlaget Magnus Ullman, Stockholm.

ISBN 978-91-519-8703-3

Olle Melin

Varning! Jagare till sjöss II

Här kommer ytterligare en bok, utgiven av Sällskapet Galärerna i Stockholm.

Den handlar om den svenska jagarepoken, från Mode till Halland, men framför allt om författarens egna upplevelser, i huvudsak ombord på jagarna Gästrikland och Halland, där författaren tjänstgjort som telehantverkare och så småningom teleingenjör. Även en period ombord på kryssaren Göta Lejon sommaren 1964 finns med. Författaren kom på så sätt att få vara med om "sista re-san" för såväl kryssarna som jagarna i den svenska flottan.

Mycket i boken är egna upplevelser i olika situationer ombord på någon av jagarna men också fyllig information om torpeder och allehanda teleutrustning.

Författaren Åke Nilsson gick långa vägen fram till mariningenjör och, vad jag förstår, avslutade han sin aktiva verksamhet på Muskö örlogsvarv.

Boken är rikt illustrerad och trevlig att läsa och många kommer säkert att känna igen sig, åtminstone alla de som under jagarepokens 80 år seglat på en av landets 40 jagare mellan åren 1902 och 1982.

Sällskapet Galärerna.
ISBN 978-91-519-86409-36-4

Olle Melin

Marskalkstaven

I Flottans Män nummer 1 2019 presenterades boken Operation Notvarp skriven av Mikael Nyman. Det var hans debutbok och, som jag upplevde det, en blandning av fiktion och verklighet, kopplade till ubåtsincidenten på Hårsfjärden 1982. Jag imponerades då av författarens stora kunskaper om den militära organisationen, om hur statsförvaltningen arbetar och mycket annat.

Nu har Mikael Nyman kommit med en fristående uppföljare, Marskalksstaven, som i huvudsak utspelar sig några dagar i slutet av maj 1984. Det är kanske en händelse, som ser ut som en tanke, att då pågick den stora jakten på främmande ubåtar i Karlskrona skärgård. Här är handlingen i huvudsak förlagd till Stockholms skärgård med en tydlig koppling till kalla kriget.

Det här är en militärpolitisk thriller, som tvingar maktbärande till svåra och avgörande beslut och där det finns en koppling till verkliga händelser under kalla kriget. Samma figurer, som förekommer i Operation Notvarp återkommer här med vissa undantag.

Marskalkstaven är en spännande thriller med rävspel och action som tar fasta på ett antal av varandra oberoende händelser som inträffade under kalla kriget. Historien tenderar som bekant att återupprepa sig i nya skepnader och vem vet, när det är dags igen?

Liksom i den tidigare boken är Marskalkstaven också lite svårstartad, men när man väl kommit igång, så staplas händelserna på varandra och man sugas med i bara farten.

Boken är språkligt och grammatiskt mycket bra och detta gör läsan-

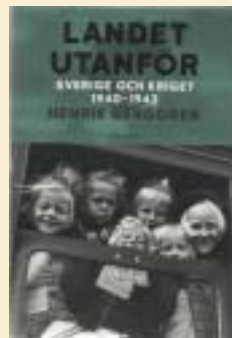
det lättare. Jag rekommenderar verkligen boken, som erbjuder mycket spänning.

Man får bara hoppas, att samarbetet mellan olika myndigheter, som det mellan Försvarsmakten och Säkerhetspolisen inte fungerar som i boken. Men det gör det förmodligen inte.

NOTVARP FÖRLAG.

ISBN 978-91-984501-1-8

Olle Melin

Landet utanför. Sverige och kriget 1940 – 1942

I vår tidskrift nr 1 för 2019 skrev Stellan Andersson om en bok med samma titel om åren 1939 – 1940. I en serie om tre böcker har nu nummer två utkommit.

Författare är Henrik Berggren och han har tidigare varit journalist och bl.a. kulturchef och ledarskribent på Dagens Nyheter. Han har skrivit ett antal böcker om svensk nittonhundratals historia.

Tyskland är nu segerrikt på den europeiska kontinenten. Endast Storbritannien kämpar vidare och det neutrala Sverige är under hårt tryck.

I centrum för berättelsen står striderna om eftergiftspolitik mot Nazityskland. Men boken handlar i mångt och mycket om det vardagliga livet i det neutrala Sverige. Här finns ett antal mycket kända namn, med i de flesta fall helt okända människors livsöden, människor som klipper ransoneringskort, går på bio eller är ute och dansar swing, den tidens fluga. I korta tidningsnotiser rapporteras om allt hårdare ingrepp mot judar i de ockuperade länderna. Reaktionen mot detta kommer sent

och först, när ett fartyg i november 1942 avgår till Polen från Oslo med 532 norska judar ombord.

Det märks, att det är en journalist, som skrivit boken. Det är tidningsmannens enkla men tydliga språk och sinne för de udda och många gånger okända händelserna, som präglar boken. Man väntar med spänning på den tredje delen i trilogin.

Det här är svensk historia, när den är som bäst. Jag tänker i sammanhanget på en av Henrik Berggrens företrädare på Dagens Nyheter, Jan Olof Olsson, Jolo. Det finns mycket i boken, som påminner om Jolos sätt att skriva.

Henrik Berggren och Norstedts, Stockholm.

ISBN 978-91-1-311245-9

Olle Melin

Hemligstämplat Svensk underrättelsetjänst från Erlander till Bildt

Denna bok handlar om de svenska

hemligheterna från det kalla kriget och sätter in dem i ett sammanhang. Fokus ligger på underrättelsetjänstens perspektiv och berättelsen bygger på tidigare hemligstämplade dokument. Mycket berättas för första gången. Vad var det egentligen, som hände under det kalla kriget och åren därefter?

Hur skall man förstå Sveriges historia under det kalla kriget? Vad gjorde landets politiska ledning, öppet eller i hemlighet? För att tolka Sverige under det kalla kriget måste man förstå underrättelsetjänsten och hur aktiviteter och resultat påverkade den svenska politiken, de svenska politikererna och ämbetsmännen.

Under kalla kriget var Sverige ett land som på ytan framstod som enat, enhetligt, framgångsrikt och kanske till och med något naivt i sin tilltro till sig själv. Politiskt stod Sverige, oavsett regering, en bra bit till vänster på den politiska skalan. Likväl var man, oavsett regering, uttalat ovilligt att infoga sig i det socialistiska östblocket. Sverige föreföll därför vara ett land, som levde upp till sin självpåtaga roll som ett alternativ till stormaktblocken, ett slags humanitär, idrottslig och industriell stormakt i miniformat, som verkligen arbetade enligt devisen alliansfrihet i fred syftande till folkrättslig neutralitet i krig. På ytan framstod Sverige, svenskarna likväl som andra, som ett visserligen litet men fredsfrämjande, transparent och okomplicerat land.

Verkligen var annorlunda. Vis av erfarenheterna från världskrigen hade regeringen Erlander tidigt insett att folkrättslig neutralitet i praktiken var ett vågspel, eftersom den var helt avhängig av att de krigförande staterna valde att respektera denna

självpåtaga status, vilket naturligtvis inte var något, som man kunde räkna med. Likväl krävde den formella definitionen av alliansfrihet och folkrättslig neutralitet att man i fredstid inte fick förbereda sig för att ta emot någon som helst hjälp utifrån i händelse av krig. I krigstid blev den folkrättsliga neutraliteten därmed ett slags rysk roulett; det kunde gå bra men allt hängde på slumpen. Den svenska alliansfriheten upprätthölls, vilket beskrivs i boken som för svenska folket kvalificerat hemlig med omfattande militär underrättelsemässighet och samverkan med västmakterna.

Boken beskriver ett antal säkerhets- och underrättelsehändelser och hur dessa har hanterats och i en del fall icke offentliggjorts för svenska folket förrän nu. Författaren ger en helt ny information, om vad som hände och varför informationen till svenska folket hemligstämplats.

- Hur gick det till när spionen Stig Wennerström avslöjades, greps och dömdes? Och varför hemlighölls många bakgrundsuppgifter?

- Hur såg sovjetiska KGB på den svenska underrättelsetjänsten?

- Hur såg den sovjetiska krigsplanläggningen ut gentemot Sverige? Vad var det som gjorde att Sovjet betraktade Sverige som ett hot?

- Vad hände när FRA avlyssnade nedräkningen till kärnvapenkriget, tio mil från Gotlands kust - verkligheten bakom *Jakten på Röd oktober*?

- Vad innebar 1970-talets vänstervåg ur underrättelsetjänstens perspektiv? Vem stod till slut på vems sida? Under Vietnamkriget? Avseende Kuba och de Sovjetstödda befrielserörelserna i Latinamerika och Södra Afrika?

- Vilken roll spelade den svenska underrättelsetjänsten för Baltikums frihetskamp under det kalla krigets kaotiska slut?

- Hur var det egentligen med den främmande undervattensverksamheten under 1980-talet? Varför avstod Sverige från att köpa sovjetiska miniubåtar, när vi på 1990-talet hade den möjligheten?

Genom att granska hur de tre statsministrar, som främst intresserat sig för underrättelsefrågor, kan man följa underrättelsetjänstens utveckling under det kalla kriget. Men det framgår också stora skillnader mellan Erlander, Palme och Bildt. De bedrev inte bara olika politik, de hade markant olika läggning och bakgrund. Deras drivkrafter skilde sig också åt och det är inte förvånande, att den svenska utrikespolitiken flyttade sitt fokus beroende på, vem som styrde regeringen.

Erlander var realist med grund i andra världskriget. Han följdes av två idealister, den ene vurmade för fattiga revolutionärer i tredje världen, medan den andre brann för Baltikums frigörelse från Sovjetväldet. Men alla tre agerade, för vad de trodde var bäst för Sverige. Man kan diskutera följderna av deras politik och underrättelseverksamheter, men det är alltid lättare att bedöma en situation i efterhand, med facit i handen, än när beslut måste fattas snabbt i spända lägen.

Underrättelsetjänstens resultat hjälpte tveklöst Erlander att vända Sverige åt väster, eftersom Erlander i grund och botten var ointresserad av utrikespolitik och såg det som en distraktion till, vad han egentligen ville åstadkomma, en stark välfärdsstat. Likväl valde Erlander att alliera sig med västvärldens demokratier, vilket påvisar hans styrka och förmåga att göra det, som var viktigt för Sverige. Detta var kanske den samlade svenska underrättelsetjänstens viktigaste resultat under kalla kriget, att få fram underrättelser som ledde Sverige i riktning mot de fria demokratiska västmakterna. Annars hade risken varit stor för att Sverige, bedragen av sin egen ideologi om alliansfrihet, skulle ha blivit en randstat, som levde på nåder i skuggan av den totalitära Sovjetsocialismen.

Boken omfattar över 400 sidor och innehåller ett stort antal foton av personer och beskriver även händelser på ett detaljerat sätt. En mycket intressant bok vilken ger en delvis ny och reviderad bild, av hur statsråd, politiker och utrikes sändebud agerade under denna tidsperiod.

Författaren **Michael Fredholm** med en unikt bred och mångårig erfarenhet av den samlade svenska under rättelsetjänsten öppnar nu dörrarna till en slutna värld. Fredholm har varit forskare vid Stockholms universitet och är medlem av FRA:s redaktionskommitté för historiska skrifter och har utgivit ett antal böcker i ämnet.

Utgiven av Medströms Bokförlag år 2021.

ISBN 978-91-7329-156-9.

Stellan Andersson

Sveriges mörka hemligheter

Melker Becker är en välkänd person för landets TV-publik. Hans små program om Hemliga rum har rönt en

mycket stor uppskattning.

Nu har han bevisat, att han även är en duktig författare. I sin bok *Sveriges mörka hemligheter* beskriver han hemliga platser och berggrum i Försvarets tjänst. Ur marin synvinkel är de två kapitlen om Hemsö respektive Muskö av stort intresse.

Det stora berggrummet under Södermalm är också intressant att läsa om. Men det handlar inte endast om berggrum. Skagerackslaget 1916, som är världens genom tidernas största sjöslag, finns också beskrivet i boken, inte själva slaget utan den tragedi slaget innebar och med massor av på Västkusten ilandflutna människokroppar, som vigdes i svensk jord.

Ett annat intressant kapitel i boken handlar om tilltänkta krigskyrkogårdar, ett ämne som vi inte gärna talar om.

Intressant är också kapitlet om Öland, där en förbandschef ur armén försökte dela Öland i två delar genom ett stort dike tvärs över ön norr om Borgholm. Hur tokigt kan det bli?

Melker Becker skriver i en ledig och mycket läsvänlig stil. Det märks, att det är en reporter, som skriver. Boken kan verkligen rekommenderas. Ett rikt bildmaterial förhöjer läsvärdet liksom aktuella kartor och ritningar.

Svenskt Militärhistoriskt Biblioteks Förlag.

ISBN 978-91-88885-46-3

Olle Melin

PS. Det blir Melker Becker, som blir ansvarig för produktionen för TV om Marinen 500 år. Red

Ghost Ships - Östersjöns okända historia

Detta är en annorlunda bok, en bilderbok med fantastiska bilder och korta informationsspackade texter, där bilderna först får tala. Efter bildsidorna kommer en sida med bildtexter för varje avsnitt. De ansvariga för boken, Jonas Dahm och Carl Douglas, vill på detta sätt ge läsaren den känsla de själva som dykare upplever vid första anblicken av det upptäckta vraket. Bilderna är fantastiska, både i skärpa och belysning och sätter fart på fantasin och det känns som att titta in i en tidsmaskin, en tidsmaskin som stoppades i samma stund, som ett fartyg gick under. Visst, fartyg som gick under för flera hundra år sedan har förändrats och Östersjön har förändrats. Men fartygen är desamma och ögonblicket från olyckan, när det lade sig till ro på Östersjöns botten, är bevarat för framtiden. Havsmasken trivs inte i Östersjöns halvsalta vatten, varför träet är välbevarat genom århundradena.

På några få bilder finns skelettdeklar från människor, som omkom då fartyget sjönk. I förordet har författarna deklarerat, att man besöker

vraken med största respekt, detta för att hedra de människor, som omkommit under fruktansvärda former. Ett sjunket fartyg är som en kyrkogård och måste respekteras som en sådan.

De samlade bilderna i varje avsnitt är ibland från samma fartyg, i andra avsnitt mera ett tema. Ubåtarna har till exempel ett särskilt kapitel. Den förklarande texten ger för det mesta svar på frågorna, vad slags fartyg, hur gammalt och vad hände, när det gick under. Ofta kommenteras också så var på fartyget bilden är tagen och vad den föreställer. Åtskilliga av skeppen är örlogsfartyg, sargade av kriget. Några är från de stora seglande örlogsskeppens tid, med stora och tunga kanoner och höga master. Andra är lastbåtar med välfyllda lastrum och några passagerarbåtar finns också med.

I det sjuttonde avsnittet – Maya – beskrivs de olika stegen i ett dyk från förberedelser till avslutning. Där får man också inblick, vilken dykutrustning, som används. Och ett dyk till 110 meters djup är sannerligen en tidsödande och rätt krävande process.

Den stora behållningen av boken är dock bilderna. Varje bild i boken är en berättelse i sig. Skärpan och ljussättningen ger allvaret i bilderna och fantasin spelrum. Man känner den överraskning, som dykaren måste ha känt vid den första anblicken, precis som författarna önskade.

Den här boken är en perfekt present till en marinhistoriskt intresserad person. Men även en som är måttligt intresserad av sjöfart och olyckor på Östersjön har både glädje och behållning av boken.

Boken är rätt tung, cirka 2 kg och det är praktiskt att ha den liggande på ett lutande läsbord vid läsning.

Den är utgiven i två upplagor, en med svensk och en med engelsk text.

Christer Warfvinge

Författare: Jan Dahm och Carl Douglas

Förlag Max Ström.

ISBN 9789171265265

En sjömansberättelse från Blekinge

Vi träffades på Klubb Academia i Göteborg en lördagskväll, hon och jag, våren 1972. Discomusiken dånade. Vi dansade sista dansen till dunket och så frågade jag tjejen...

- Och vad pysslar du med då ?
- Jag är lärare, svarade hon....
- Ja visst är du det, svarade jag och du jobbar i Jönköping... jag har sett Dig. Men du talar ingen Jönköpingsdialekt direkt....
- Nej jag är från Karlskrona, svarade hon..... discodunkets volym var ihållande.
- Karlskrona... vad kul... och jag var med Älvsnabben på långresan 66/67....
- (Ingen reaktion.)
- Jo, jag sa det att jag legat på Älvsnabben....
- Jag hörde det svarade hon.... men vad är det med då...?

Förstod att min upplysning på inget sätt imponerade på en Karlskronaflicka.

Ljuv musik uppstod och redan efter några månader besökte vi Karlskrona, där vi träffade morfar och mormor, som bodde på en underbar holme i Karlskrona skärgård. Morfar Hans hade antagits som 14-åring som skeppsgosse och varit med i besättningarna på både *Fylgia* och flygplanskryssaren *Gotland*.

Morfar Hans var spikrak i ryggen, något som naturligtvis präglade skeppsgossarnas kroppskultur eller så var han född på det sättet. Morfar var lågmäld men kom ibland med några spjuveraktiga kommentarer. Han pratade mycket sällan om sitt liv som skeppsgosse. Innan han gick i pension var han underofficer i Flottan under många år. Morfar talade mer om fiske och om glädjen att pyssla med odlingarna på holmen. Hela livet var han lågmäld. Kanske han bar på en hemlighet? Både morfar och mormor är borta sen länge.

Men så en dag för någon månad sedan var det som mina barns gammelmorfar steg in i våra liv igen. Min svärson är ivrig släktforskare, som gärna ville veta mer om barn- och barnbarns bakgrund. Släktforskningen gav vid handen, att mina barns gammelmorfar Hans, var barnbarnsbarn till båtsmannen Måns Svensson från Uttorp på Sturkö.

Här är berättelsen om Båtsmannen Måns från Sturkö.

Måns Svensson blev antagen som båtsman för Uttorp, Sturkö den 25 oktober 1838 och fick då namnet "Make". I generalmönsterrulla 1841 står det "Obefaren. Approberad. Befaren". Approberad innebar, att man var godkänd. Måns kom att tjäna som båtsman till 1861, då han fick avsked på egen begäran.

Att vara båtsman motsvarade att vara knekt, fast inom flottan. Roten eller rusthålllet skulle hålla båtsman-

nen med ett torp, en mindre bit jord, utsäde, ett litet antal djur m.m. Avtal slöts med varje gård/rusthåll om de ekonomiska förutsättningarna.

I husförhörlängden för Sturkö 1841 - 1850, sid 98 har prästen med snirklig handstil skrivit "Måns Make var en av de 17 man som blefvo bergade vid Corvetten Carlskronas undergång i de Westindiska farvattnen år 1846 d. 30/4"

Korvetten *Carlskronas* undergång är mycket omskriven. Förlisningen anses vara den största fredstida katastrofen för svenska flottan i fråga om antalet omkomna.

Korvetten Carlskrona

"Svenska örlogsfartyg gör ibland långresor till främmande länder. På segelskeppens tid var detta långt ifrån några ofarliga äventyr. På Sturkö minns man fortfarande korvetten Carlskronas långresa på 1840-talet. Befälhavaren ombord var ingen mindre än Erik af Klint, den styvaste navigatören och matematikern vi hade i landet. Han var nu 44 år gammal, men hade redan hunnit ge ut flera handböcker i navigation och så ett matematiskt mästerverk, som kom att användas i över 100 år under namnet Klints tabeller.

Utom 16 officerare fanns ett hundratal skeppsgossar, matroser och båtsmän ombord. Bland dessa var båtsmannen Make från Uttorp, Sturk från Ryd och Mild från Sanda. Färden gick genom Engelska kanalen till Gibraltar. Vidare längs Afrikas kust ner mot Kap Verdeöarna och så tvärs över Sydatlanten till Montevideo vid La Plata- flodens mynning. Sen styrdes kosan norrut och via Rio de Janeiro kom man upp till Västindien, där man så klart gjorde ett uppehåll på den lilla ön S:t Bartelemy, som då för tiden var en svensk besittning. Efter ett besök i Havanna på Kuba styrdes hemåt. Detta var morgonen den 30 april 1846.

Båtsman Make berättar

Nu ger vi ordet till båtsman Make:

Det var klart väder hela dagen och vi hade seglat omkring 25 distansminuter från Havanna. Klockan var framåt sex på kvällen och vid den tiden på dan, höll vi alltid på med kanonexercis. Solen höll just på att gå ned och vi skulle just beslå kanonerna och klara upp ändarna, när vi såg mörka moln började skocka sig i nordväst.

Chefen kallade alle man på däck och gav order att bärga bramseglet. Sen gavs order om att bärga storsegel och mesan. Mer hann vi inte. Jo, underskepparen lät löpa märseglen, men då var tyfonen över oss i ett huj. På ett par sekunder pressades fartyget på sidan av en fruktansvärd vindstöt. Hela tacklingen kom under vatten. Själv trasslade jag in mig i ett gigtåg och trodde att jag skulle bli där. Så sjönk aktern och efter en stund fo-

ren. På ett par minuter var hela korvetten försvunnen i djupet. Jag hade kommit loss och försökte hålla mig uppe. Vattnet piskade mig i ansiktet och jag såg knappt någonting. Så fick jag tag i en lastlucka, där åtta andra klamrade sig fast. Efter en stund avtog vinden något och vi såg sekondlöjtnant Lidman och båtsmannen Sturk och Mild driva på en skeppstrappa. Vi vinkade åt dom, men dom flöt iväg och vi återsåg dem aldrig.

Så drev vi i ett par dygn. Det mesta av våra kläder hade vi rivit sönder till bandage. Solen brände obarmhärtigt. Törsten var nog värst, men vi var hungriga också. Ibland såg vi fenor av hajar, som kretsade omkring oss. Ett tag tyckte vi det gick så långt, att vi drog lott om vem som skulle offra sig, ifall det blev kritiskt.

Men så en dag kom vi i närheten av en klunga män, som hakat sig fast vid något, som mest låg under ytan. Bland männen var sekonden, kaptenlöjtnant Tersmeden. Han befallde oss att komma över dit. Vi simmade dit och såg, att det var storbåten dom höll sig i. Men den var vattenfylld, så att bara lite av fören och aktern syntes. Tersmeden gav nu order, att vi skulle fördela oss utanför båda sidorna av slupen. Sen fick en av skeppsgossarna krypa ombord. På kommando trampade vi allihopa vatten och lyfte slupen allt vad vi orkade. Skeppsgossen, som för- resten hette Steinbach, plaskade och öste under tiden för brinnande livet. Efter ett par försök lyckades vi få relingen ovan vattnet och då kunde flera krypa in över aktern och ösa.

På en liten stund var vi alla ombord och det var nog tur, för nu var hajarna ända framme vid relingen. Söndagen den 3 maj på förmiddagen blev vi upplockade av ett amerikanskt barkskepp, som hette SWAN. Då var vi sjutton lyckliga män. Men vi sörjde våra etthundrafjorton kamrater, som försvunnit i djupet.”

Förutom att kommentera Måns Svensson Makes äventyr med Korvetten Carlskrona har prästen också skrivit om Måns - ”Giver sina barn ingen Christlig uppfostran” och ”känd för känslolös barnuppfostran”.

Måns Svensson Make avled den 6 oktober 1881, 72 år gammal. Dödsorsaken var enligt dödsboken ”bröstsjukdom”, en vanlig diagnos vid den tiden.

Leif Aljered, Jönköping

Korvetten Carlskrona

Modell av korvetten Carlskrona hänger i Amiralitetskyrkan, Karlskrona. Foto Olle Melin

Stockholms skärgårds aktivaste gästhamn!

Välkommen till gästhamnen i Gustavsberg! Helt ny hamn med fullservice och många aktiviteter, mitt i i Stockholms skärgård. Här finns allt för en lyckad båtssemester t ex kultur, shopping, proviantering, caféer och restauranger. Du ligger lugnt med kvällssol vid Y-bom eller längskepps.

www.gustavsbergsgasthamn.se - TEL. +46 (0)8-120 537 90

Alla våra kunder bidrar till minskade koldioxidutsläpp.
Vill du också vara med och påverka?

BOO ENERGI
ETABLERAD 1990

www.booenergi.se/klimatpositiv

Specialist på båtjuridik!

Kostnadsfri kortare telefonrådgivning
www.halleradvokatbyra.se
www.batjuristen.se

+46 (0)520-22 10 20 Håller Advokatbyrå AB, Box 68, 461 22 Trollhättan

Stopp

Transclean 65 är en specialvätska som löser urinen och andra hårda avlagringar i septiktank och rörledningar samt förbygger och förhindrar stopp i toalettssystemet.

Har du stopp i toalettssystemet? Rinner det långsamt? Svårt att tömma?

Luktar det från tanken? Då är det dags för Transclean 65.

Transclean 65 påverkar inte de nyttiga bakterierna i systemet, är miljövänligt och biologiskt nedbrytbart. Är inte skadlig för metaller, plast eller gummi. Har med framgång använts av yrkes- och kryssningsfartyg under många år.

Finns i välsorterad marinhandel.

Kemiprodukter International AB www.kemiprodukter.com

Historia – trygghet i arbetet

En av Karlskronas stora nöjesprofiler, framlidne verkmästaren Stig Wihlborg, var vid ett tillfälle med på en utbildning, där man diskuterade ”Förändringar – hot eller möjlighet”. Ledaren pläderade länge för möjlighet och till sist kunde inte Stig tåla längre, utan han utbrast.

Jag ska berätta, att när jag fick jobb på varvet som löpare, när jag var fjorton år, så gick jag hem till farmor och berättade den glada nyheten. Det tårades för gumman, hon kramade om mig och sa:

- Lille pojk, pensionen är räddad!

PS. Jag tror att Stig i sin himmel godkänner att jag berättar historien. Red

Stig Wihlborg som sjöman i den absolut sista föreställningen på Gamla teatern i Karlskrona lördagen den 23 oktober 1971. Två dagar senare påbörjades rivningen till många Karlskroniters stora besvikelse. Teatern invigdes 1880 och stod på den plats, där en gång Teaterladan hade stått. Teaterladan var en förrådsbyggnad, som byggdes om till teater, bl.a. för att tillgodose Gustav III:s intresse, när han besökte Karlskrona. Med på bilden är Martin Okmark, parhäst med Stig under ett stort antal år. Tillsammans skapade de på 1950-talet de mycket populära varvsrevyerna.

Neutralitetsvakt

Percy Milsten (1922 – 2002) var en välkänd karlskronit och poet, som ofta fick sina alster publicerade i den lokala pressen. Han använde ofta marina motiv i sin diktning och många av hans dikter har karaktär av s.k. dagsvers.

Percy skrevs in som skeppsgosse 1936 och tillhörde den sista kullen i Skeppsgossekören, som karlskrevis i april 1939.

Dikten speglar verkligheten under den s.k. neutralitetsvakten, i detta fall 1941, d.v.s. för 80 år sedan och säkert är det egna minnen från kriget, som legat till grund för dikten.

Neutralitetsvakt 1941

”Klart för avgång. Vakten till manöver,
färdiga vid roder och maskin”.
Jagarchefens order ej behöver
frågor i en värld av disciplin.
Varje man i jagarens besättning
bemannar sina platser vid ”Klart skepp”,
En viktig roll mot hotfullt stridsangrepp,
där vattentäta skott ger skyddsförbättring.

Havet möter dem i tidig gryning
med halv beredskap och i lämplig fart.
Vana män vid rullningar och dyning
kontrollerar så att allt är klart.
Ögon vakar över havets yta,
varje luftutkik har sin kvadrant
för att finna något obekant
i en väldig upp-och-nedvänd gryta

Signalkontroll med kustens trogna vakter,
höjd beredskap inför varje skift,
en kulspruta på ”Bryggan”, babord akter,
Sänker snabbt ett dödligt hot på drift.
Ett vaktupdrag när stormen häftigt viner
och båten bryter fram på skumklätt hav
till nästa vaktpatrull kan lösa av
med handlingskraft och vrålände turbiner.

Percy Milsten

MANY COMPANIES TALK ABOUT MULTI-DIMENSIONAL DEFENCE. **FEW CAN DELIVER IT.**

GRIPEN

Gripen is a new generation of multi-role fighter aircraft featuring state-of-the-art technology.

RBS15 surface-to-surface missile system for anti-ship engagements and land attack missions.

Advanced surveillance and command systems, such as Sea Giraffe radars and 9LV Combat management system.

SURFACE SHIPS

Stealth corvettes and other vessels, dedicated for their missions. 300 years of shipbuilding in the making.

Unmanned underwater systems for MCM, anti-submarine warfare, anti-surface warfare and counter terrorism.

THE A26

The disruptor in submarine design and operations. Over 100 years of world-leading submarine development.

With centuries of innovative shipbuilding experience, 80 years of evolutionary steps in the air, few companies can match our defence solutions. We work relentlessly to create fighters, stealth vessels, future proven submarines, weapons, radar and communications systems one step ahead of the competition, that's what we at Saab call our *thinking edge*.

www.saab.com

SAAB

Tsarens besök blev kustartillerichefens död

en dagstidning från den 28 juni 1909 stod under rubriken Morddrama;

Chefen för kustartilleriet, generalmajor Beckman blev vid middagstid, då han, klädd i uniform, i sällskap med en annan likaledes uniformsklädd högre militär, företog en promenad i Kungsträdgården från Grand Hotell skjuten av en arbetsklädd person av svensk nationalitet.

Skottet aflossades utan någon som helst föregående ordväxling. Beckman träffades bakifrån af en revolverkula, som genomborrade lungan. Gärningsmannen afsköt därpå mot sig själv två dödligt sårande skott.

Beckman fördes till Serafimerlasarettet, men afled nästan omedelbart. Detektiva polisen vägrar i natt lämna närmare upplysningar om mördaren, hans namn och förmodade medbrottslingar.

Vid tillfället för händelsen var general Beckman i sällskap med kommandör Dahlgren, som klarade sig oskadd vid attentatet. De båda hade tidigare under eftermiddagen deltagit i en galamiddag på Stockholms slott, med anledning av att Tsar Nikolaj II och hans hustru Anna Feodorova gjorde en artighetsvisit, eftersom den svenska prinsen Vilhelm, Gustaf V:s son, året innan gift sig med Nikolajs släkting storfurstinnan Maria Pavolona.

Tsarparets besök i Stockholm var inte helt okontroversiellt i sin samtid. Både inom höger- och vänsterkretsar var tsaren och hans styre föga populärt. I Stockholm fanns också en relativt stor grupp exilryssar, de flesta var politiska flyktingar och högst kritiska mot det ryska tsarväldet.

Månader innan det planerade tsarbesöket inledde polisen i Stockholm spaningar mot gruppen av exilryssar; flera togs så småningom in på förhör och sju stycken fängslades till och med temporärt. En svensk man

som rörde sig i ryssarnas kretsar, Hjalmar Wång, missade dock polisen helt och hållet.

Uppgifter gör gällande, att attentatsmannen, Hjalmar Wång, hade för avsikt att mörda tsaren, en uppgift som dock ifrågasattes. En uppgift finns, att i attentatsmannens fickor hittades en skrivbok, där mördaren skrivit: *Öfvergifven af mina kamrater och då jag ej får skjuta på tsaren, gör jag detta.*

Attentatsmannen Hjalmar Wång, som sköt sig själv efter dådet, var född 1887 i Närke. Efter att ha avtjänat ett fängelsestraff för vapenvägran, flyttade han 1908 till Stockholm. I huvudstaden försörjde han sig inledningsvis som hantlangare åt en vedhandlare på Fridhemsgatan, därefter som försäljare av den anarkistiska tidskriften "Brand". Det var som försäljare av Brand, som Wång kom i kontakt med gruppen av exilryska anarkister och socialister. **Aftonen den 26 juni**, samma dag som det ryska tsarparet anlände till Stockholm, bevapnade sig Wång med en revolver. Hans uppsåt var, som framgick, att skjuta den ryska självhärskaren.

Generalmajor Otto Beckman föddes på Skeppsholmen i Stockholm den 29 april 1856. Redan som tretton-åring blev han kadett vid flottan och började sin sjömansbana på segelskeppet *af Chapman*. 1970 blev han elev vid Sjökrigsskolan och sex år senare underlöjtnant vid flottan. I flottan var han som alla andra långa tider sjökommenderad och deltog bland annat två gånger på långresa med fregatten *Vanadis*. 1884 gjorde han sin sista sjöexpedition utomlands, nu på korvetten *Eugenie*.

Han beordrades tillhöra minvapnet och från 1888 Flottans fasta minförsvar, en av de enheter som kom att utgöra grunden för det nya kustartilleriet. I slutet av år 1900 befordrades Beckman till kommandörkapten av 1.graden.

Den förste januari 1902 överfördes han till kustartilleriet, samtidigt som han blev överste och förste regementschef vid det nyuppsatta Kungl Karlskrona kustartilleriregemente, KA 2.

Den 30 augusti 1907 utnämndes han till generalmajor och chef för kustartilleriet efter den nyligen avlidne Anders Fredrik Centervall, kustartilleriets skapare.

Trots ursprunget från flottan och minvapnet var det ingen ovan artillerist som blev KA 2 förste chef. Han hade under 1890-talet i stor omfattning samarbetat med Centervall och var också ledamot av de kommittéer, som hade att föreslå bildandet av kustartilleriet.

Som regementschef på KA 2 var han särskilt stolt över regementets underofficerskår, som han skattade mycket högt.

Beckman begravdes den 2 juli 1909 på Norra begravningsplatsen i Solna.

Olle Melin

Otto Ludvig Beckman, här överste och chef för KA 2

Lokalföreningarna informerar

Region Mitt

Norrköping

Inför påsken anordnades ett lotteri för att höja stämningen bland medlemmarna. Varje lott kostade 10 kr och över 500 lotter köptes av medlemmarna. Dragningen gav 14 lyckliga vinnare. Var och en av dem fick en låda med godsaker från Charkman. Lådan innehöll kassler, västgöteost, flatrökt skin-ka och whiskeykorv.

Regelbundna styrelsemöten har avhållits där beslut fattats att skjuta på årsmötet till hösten 2021. Det skulle ha varit svårt att följa stadgarna med ett digitalt årsmöte. Många hade inte kunnat vara med. Några tekniska lösningar på problemet med ett digitalt möte kunde inte hittas.

För transparensens skull har styrelsen

även fattat beslut att skicka ut årsredovisningen samt förvaltningsberättelsen till er alla medlemmar.

Skeppsdockorna har vid sitt senaste styrelsemöte beslutat att skjuta på årsmötet till hösten. Samma beslut fattades om den årliga Vårfesten. Den skjuts också framåt i tiden och byter namn till Höstfesten.

Norrtälje

Varför ankaret står upp och ned?

För Norrtäljebor utgör det uppresta ankaret en välkänd symbol. Alltsedan staden 1622 fick sina stadsprivilegier av Gustav II Adolf, som föreskrev, att staden skulle ha "ett oprest ankare", ingår ankaret i Norrtäljes stadsvapen. 1971 blev det även Norrtälje kommuns vapen.

Många teorier har under årens lopp framförts varför vapnet har fått denna för åtskilliga betraktare egendomliga utformning med ankarmarna och de så kallade "flyna" upptill. En teori är, att man vid upprättning-

en av vapnet utgått från det sätt, på vilket ett ankare vanligen hänger framme i fören på en båt, som befinner sig under gång, detta till skillnad mot hur ankaret ter sig, när fartyget ligger stilla eller har "ankrat upp". Staden fortsätter att utvecklas och kommer därför aldrig att fälla sitt ankare.

Region Mitts 5-kamp

Norrtäljeföreningens uppskjutna kamp från 2020 har nu fått nytt datum. Roslagens Sjöfartsmuseum på Vaddö är bokat till den 4 september. Bedömningen är, att vaccina-

tionen ska ha gjort besättningen redo för klart skepp. Alla tävlingsmoment har marin anknytning och ligger klara sedan i höstas, så det är bara att sätta upp och aktivera. Ni får bland annat sänka slagskeppen *Bismarck*, *Tirpitz*, *Graf Spee* och *Musashi*. På en spelplan gäller det att i postrodden ta sig till Eckerö.

Mer detaljerad inbjudan kommer att skickas till respektive förening. Se även vår hemsida.

Göran Hedberg

Norrtälje arrangerar Region Mitts

FEMKAMP

I likhet med riksmötet förutsätter vi att vaccineringsen fått sådant genomslag att vi kan genomföra femkampen, som fick skjutas upp i höstas. Roslagens Sjöfartsmuseum är bokat den 4e september.

Vi är glada att även denna gång kunna ha våra övningar i museets maritima miljö på Vaddö.

Inbjudan kommer att skickas till föreningarna.

Info kommer på vår hemsida.

Nynäshamn

Vi i Nynäshamn lider av samma problem med coronarestriktioner som alla ni andra. Svårigheterna med att träffas vid sammankomster är fortfarande tungt för oss. Vi försöker i alla fall nu i helgen att försöka träffas ute vid vår Marinstuga på Muskö för att göra lite vårstädning med korv och kaffe. Vi har beslutat att bara vistas utomhus för att hålla på avstånden och annat, så allt beror på vädret. Blir det kallt och regn så senare lägger vi aktiviteten.

Även vår vårfest är inplanerad i mitten av juni med grillning och lite fest ute på Muskö. Vi får hoppas, att det kommer att kunna genomföras.

Stockholm

Coronan har fortsatt att hålla oss i sitt grepp under hela våren. Det har inneburit inställda föredrag och aktiviteter. Föreningens årsmöte har vi flyttat till oktober och vi hoppas att det mesta då har återgått till det normala. Styrelsemöten har vi dock haft i normal omfattning.

En aktivitet har vi dock genomfört, nämligen att hissa Stor flaggning på af Chapman den 30 april. I kyligt men vackert väder samlades nästan 20 "flaggmän" och påhejare klockan sju på morgonen. Precis klockan åtta slog Örjan Sterner åtta glas och flaggorna gick i topp. Eftersom det var kungens 75-årsdag lyxade vi till det och hissade också örlogsflagga, något vi bara gör när kungen fyller "halvt eller helt", d.v.s. nu 75 år och nästa gång vid 80 år. Det senare föresätter naturligtvis, att af Chapman ligger kvar vid Skeppsholmen. Stockholms stad gillar inte att vara redare och har bjudit ut fartyget till försäljning. Till saken hör också att af Chapman blivit i dåligt skick med ruttnande tågvirke och sprickor i trädäcket. Ett varvsbesök är påtänkt, men kommer att kosta mycket pengar, något stadens styrande vill slippa betala.

Nästa "säkra" aktivitet blir den 6 juni, då signalflaggorna ska gå i topp igen. Om du har möjlighet, är du välkommen att hjälpa till. Det är bara att dyka upp vid af Chapman klockan sju på morgonen, men du får gärna meddela din närvaro i förväg, så att tillräckligt med kaffebröd kan köpas in till fikastunden efter att flaggorna gått i topp.

Bakom kulisserna arbetar styrelsen med att arrangera riksårsmötet den 5–7 september. Anslutningen ser ut att bli mycket god med 155 anmälda den 2 maj. Missa därför inte "återseendets glädje" och boka du också, om det inte redan har gjorts. Fram till dess får vi hålla ut i avvaktan på att restriktionerna släpps.

Krister Hansén

Vi genomför våra styrelsemöten varje månad. Hittills har vi hyrt in oss i en större lokal, så vi har klarat ut allt med avstånd och annat, som tillhör. Det har gått bra. Vi i styrelsen har fått träffas och diskuterat framtida aktiviteter och lite annat. Nu genomför vi våra styrelsemöten ute i vår Marinstuga.

Vårt årsmöte genomförde vi digitalt i slutet av mars. Vi sände ut alla erforderliga dokument till våra medlemmar tillsammans med en svarsenkät. Vi fick in över 40 svar från medlemmarna och alla viktiga ärenden på ett årsmöte blev godkända. Det fungerade bra, med det var tråkigt, att vi inte kunde träffas och avsluta ett årsmöte med en god middag. Vi får se fram emot ett riktigt årsmöte nästa år.

Vi sänder ut informationsbrev varje må-

nad till våra medlemmar, så att de kan hålla sig uppdaterade.

Våren och värmen är ju på gång, så vi kommer att börja med lite renovering och takläggning ute på vår Marinstuga. Kåken är gammal, så det gäller att hålla efter den.

Vi ser fram emot det inplanerade Riksårsmötet i september. Det vore mycket trevligt att få träffa alla er kamrater ute i landet. Riksårsmötena är viktiga för oss alla. Att träffa gamla och nya kamrater i Flottans Män är en av de viktiga arrangemangen för oss varje år. Vi ses!

Kjell Johansen

Stor flagg: Arbetsstyrkan samlas inför hissning. Foto Krister Hansén

af Chapman med stor flaggning, örlogsflagga och namnsignal på plats. Foto Krister Hansén

Södertälje

Nu ser vi framåt...

Så var årets första övernattning med båten genomförd på vår föreningsö Notholmen. När vi stävade in mot bryggan, blev vi mottagna av en av våra eldsjälar, Gert Hansson. Han och hans syster Lilian har vid ett flertal tillfällen under tidig vår, åkt ut till Notholmen. De har krattat undan fjolårets löv och barr. De har städad i stugorna och i köket. För övriga medlemmar fanns inte så mycket kvar att göra till Notholmens öppnande, än att lägga ut en brygga på plats, ställa ut möblerna och se över Notholmen toalettanläggning.

Det stora projektet som påbörjades förra året, förstärkningen av udden, kommer säkert att bli klart under sommaren med gemensamma krafter under ledning av Reine.

En ny säsong står framför oss. Pandemin har ännu inte släppt sitt grepp, men för-

hoppningsvis har de flesta av våra medlemmar fått sina vaccinationssprutor, när sommaren kommer. Sannolikt får vi nog även inledningsvis denna sommar hålla ett visst avstånd till varandra!

Den långa tid av isolering, som påtvingats oss sen ett drygt år tillbaka, gör, att lusten till Notholmen nu känns påtagligt stark.

Trots pandemin har lokalföreningen i Södertälje genomfört ett årsmöte gällande verksamhetsåret 2020, denna gång i tid enligt vad våra stadgar föreskriver också det digitalt. Det är enastående med den moderna It-tekniken! Förhållandevis många medlemmar hade möjlighet att delta. Det blev inga större förändringar bland våra funktionärer, men en liten förnying, då vi hälsar Fredrik Olsson välkommen som ny suppleant i styrelsen.

Så, nu riktar vi blicken framåt mot medlemsmöten, som fysiskt kan hållas utomhus på vår ö. Vi ser fram emot den traditionella sillfrukosten i juni, midsommarfirande och kräftsiva i augusti. Det är klart att vi ska ha något att längta till, Notholmen!

Styrelsen tog beslut om ett bidrag till renoveringen av minsveparen M 20 och har för detta erhållit en inramad akvarellmålning på fartyget, som kommer att placeras i klubbstugan på Notholmen.

Inger Hellström

Region Syd

Karlskrona

Vid årsskiftet skickade vi ut vårt årsprogram för 2021, ett ambitiöst och varierande program för att ge våra kamrater en trevlig samvaro och aktiviteter under 2021. Vi har hela tiden följt utvecklingen, men den pågå-

ende pandemin har gjort, att vi inte kunnat genomföra några aktiviteter under januari till april, vilket vi beklagar, men var det enda rätta vi kunde göra med det rådande covid-19 läget.

Styrelsen har haft regelbundna möten och vi har hela tiden följt utvecklingen kring de regler och restriktioner, som gäller och fortlöpande informerat om mötesläget på vår hemsida.

Vårt årsmöte för verksamheten 2020 har flyttats framåt. Vår plan är nu att årsmötet ska genomföras den 12 augusti i samband med vår traditionella grillfest på Skönstavig. Då samlas vi utomhus med iakttagande avstånd och andra säkerhetsåtgärder.

Vår ambition är att vårt fortsatta program under september till december skall kunna genomföras. Vi uppmanar därför alla våra kamrater att gå in på föreningens hemsida och läsa senaste lägesuppdatering! De, som inte går in på hemsidan, kan ringa till någon i styrelsen och få senast aktuella information om mötesläget.

Styrelsen har inte varit överksam under covid-19. Arbete med att planera och lägga upp program för Nordiska Marina Kamratmötet den 10 - 12 juni 2022 i Karlskrona, med deltagare från Sverige, Danmark, Norge och Finland, pågår med hög aktivitet.

Insamling av beställningar till bokverket "Vår Marin 500 år" har gjorts av styrelsen och har pågått sedan årsskiftet med mycket gott resultat.

Dessutom har arbetet med idéer och metoder att värva nya medlemmar till vår lokalförening varit en prioriterad uppgift för styrelsen samt upplägg för medlemsvård. Våra medlemmar är vår främsta framgångsfaktor - utan medlemmar ingen verksamhet!

Den 6 maj genomförde vi årets första

Vackra byggnader. Ronnebygatan med skylten för den legendariske herrekiperingen Ernst Nyman. Foto Stellan Andersson

medlemsaktivitet! "Kulturvandring" runt Stortorget i Karlskrona. Med iakttagande av avstånd mellan deltagarna och med polis-maktens godkännande samlades 17 medlemmar för att få del av en intressant beskrivning av byggnader och gårdar runt Stortorget. Denna hölls av karlskronakännaren och kulturprofilen Lasse Larsson. En

mycket uppskattad aktivitet och det märktes, att alla deltagarna ser fram emot att vi efter hand kan återuppta våra medlemsaktiviteter igen.

Stellan Andersson.

Västervik

Läget för Norra Småland Sjövarnskår (SVK 10)

Vad har hänt sedan januari 2020, då Magnus Holmbom, ordförande för SVK 10, gästade oss under en klubbafton för att informera om situation kring SVK 10 nystart. I Flottans Mäns tidning Nr 1-2020, under lokalföreningarna informerar, finns en recension av Magnus föredrag.

Efter en intervju med Magnus Holmbom i april i år framkom följande. Kåren har ökat medlemskapet och verksamheten har, trots pågående pandemi, gjort stora framsteg, framför allt, för att man erhållit en välutrustad f.d. bevakningsbåt från Marinen. Detta har lyft intresset för verksamheten i stort. Båtens namn är *Huvudskär* och för stävbe-teckning SVK 77. Under 2020 har mycken tid ägnats åt båtens underhåll av främst skrov och maskin samt uppdatering av navigeringssystemen ombord. Men även båt-tjänstutbildning och navigeringsövningar har genomförts.

I samarbete med Sjövarnskåren Gotland har vår personal fått kunskap om säkerhet ombord på Gotlandsbåten *Hoburgen* SVK 13. I fjol genomförde fyra personer ur SVK 10 kursen Basic Safety i Stockholm. I höstas deltog vår båt *Huvudskär* SVK 77 vid hemvärnets Sörmlandsgrupps krigsför-

bandsövning (KFÖ). Teorikurser som omfattar förarintyg och kustskepparintyg startades i fjol men p.g.a. Covid 19 - pandemin avbröts utbildningen. Förhoppningsvis återupptas utbildningen till hösten 2021.

Lägerverksamhet med övernattnig är fortfarande inte tillåten, så endast dagläger kan genomföras. Intensiv rekryteringsverksamhet pågår. 488 utskick till 14-åringar i Västervik har delats ut. Under vår och sommar kommer fortlöpande rekrytering ske genom att vår båt *Huvudskär* SVK 77 med personal kommer att finnas i anslutning till kommande lämpliga event i Västervik.

Följande verksamhet är planerad inför sommaren och hösten. I september kommer vår båt SVK 77 delta vid två KFÖ och en särskild övning förband (SÖF) för marint hemvärn. Dessutom kommer vår kår att delta vid en stor Search and Rescue (SAR)-övning på Gotland i september och i oktober deltar kåren vid en Båttjänst-ett-kurs. Flottans Män Västervik gratulerar Norra Smålands Sjövarnskår SVK 10 till väl genomfört arbete i nystarten av kåren framför allt med tanke på rådande pandemi.

Lev och Segla Väl!
Tony Wärdig

Huvudskär

Göteborg

Kamrater!

Våra förhoppningar är att vi efter sommaren de allra flesta av våra medlemmar ska ha fått sina två doser vaccin och ljusare tider står för dörren. Hitintills i år har endast smärre möten ägt rum med upp till åtta deltagare. Bl.a. har våra styrelsemöten skett med några i stugan och övriga via telefon. Några andra föreningar har också vågat sig på motsvarande arrangemang.

Förhoppningsvis har vi nu genomfört ett något begränsat nationaldagsfirande på Nya Varvets kyrkogård och utanför Marinstugan den 6 juni. Vårt årsmöte skjuts fram i tiden ytterligare med beslut vid ett extra styrelsemöte den 17 maj. Årsmötet blir troligen i slutet av juni eller i juli.

Jag nämnde i förra numret av FM att en "ansiktslyftning" skulle ske i maj av Marinstugans kök. Detta var lite förhastat. Vi har nu beslutat att bygga ett helt nytt kök, där nästan allt blir nytt utom vår tillförlitliga diskmaskin, som blir kvar och i övrigt behålls endast takarmatureerna som är nya. Möjligen blir delar av kaklet kvar, det vet vi först, när det gamla köket är utrivet och när nytt golv, nya skåp och vitvaror är på plats. Från den 10 juni börjar nedmontering av det gamla köket (pentryt). Mycket gör vi själva som rivning, bortforsling av det gamla och ihopmontering av stommar med mera (IKEA-kök) samt visst målningsarbete (tak).

En par bilder från dagens trivsamma, men slitna och lite jobbiga kök. Foto: L-E Uhlegård.

Medan nytt golv, montering av stommar, VVS, el och kakel utförs av ett par kontrakterade firmor.

Vi hoppas starta upp verksamheten efter sommaren med ett nytt praktiskt och arbetsbesparande kök/pentry till årets första klubbafon den 26 augusti.

I nummer 3 av Flottans Män kommer Ni förhoppningsvis att få se det nya köket. Håll avstånd, håll rent och håll ut! Med Coronasäkrade örlogshälsningar

Lars-Erik Uhlegård

Jönköping

Utan tvekan råder det stiltje för vår förening i Jönköping. Inga träffar och inga möten med varken föreningen eller med styrelsen. Men nu börjar vi skönja ljuset i tunneln, eftersom flera av oss nu fått den första sprutan mot covid 19 och den andra är på gång. Frågan, vi ställer oss, är, om vi ska våga ha vårt årsmöte före sommaren eller ska vi vänta till september? Styrelsen har fått i uppdrag att tänka till, men det mesta lutar åt, att vi ses i september, så att vi alla befinner oss på den säkra sidan. Vi kanske till och med vågar oss på att arrangera vår traditionella S.O.S.-träff någon kväll i juni månad, då vi brukar fira, att midsommarveckan snart skall träda in. Styrelsen får väl sända ut en enkät och fråga om, hur många nu är vaccinerade och samtidigt fråga om intresse finns för att återses.

Vår förening hålls något vid liv tack vare att vår ordförande sänder ett och annat trevligt inlägg i form av mail till medlemmarna. Som jag skrev i förra numret, kan hälsningen bestå av några informativa fakta, om vad som händer med de marina krafterna i Ryssland. Vår ordförande skrev en mycket vacker och tankvärd nekrolog om en av våra medlemmar, som hastigt avlidit. Dessa mail till medlemmarna i vår förening håller oss samman.

Vår förening har idag 44 betalande medlemmar. För några år sedan var vi uppe i 50 medlemmar. Men död och ointresse har gjort att vårt medlemsantal gått tillbaka en aning. Men vi ger inte upp!

Läste att "Projekt Nya slussar i Trollhättan kanal" nu skall bjuda in till Dialogmöten. Nya slussar planeras i Brinkebergskulle/

Vänernsborg, Trollhättan och Lilla Edet. Befintliga slussar bedöms ha nått slutet av sin tekniska livslängd till 2030. De behöver förnyas för bibehållen farbarhet samt fortsatt dammsäkerhet i Göta Älv. Nu ska Trafikverket i samarbete med Sjöfartsverket bygga nya slussar. Projektet är stort och komplicerat och ställer höga krav på hela projektorganisationen, uppger Trafikverket.

Visst vore det fint, om man också kunde bygga ut Göta Kanal, till mångas glädje, så att även Vättern kunde ta emot något större fartyg och flytetyg. Men därom kan vi nog bara drömma.

Leif Aljered

Lysekil

Nu när kvällarna blir ljusare och naturen börjar att skifta till grönt, hade vi normalt varit mitt uppe i planeringen av ett antal begivenheter.

Men nu är allt annorlunda, pandemin behåller sitt grepp om oss och allt får skjutas på framtiden. Men det finns ljus i tunneln. En del av oss har fått första sprutan och när tvåan är på plats, kan vi kanske normalisera verksamheten igen.

Våra styrelsemöten hålls digitalt och vi har genomfört ut- och invändig vårstädning av vår klubbstuga. Annars är det vårrustning av bl.a. båt och trädgård, som gäller, tills vi kan ses igen.

Leif Lysberg

Varberg

Det är tungt nu. All föreningsverksamhet ligger nere. Flera medlemmar lämnar oss. Nyrekryteringen är nästan lika med noll, vi kanske har en 40-talist på ingång.

Vårt värdförband vill inte betala ut någon ersättning till oss. Det påstår sig ha fått nya direktiv från "högre ort". Vad ska vi med en

Ängelholm

Det är fortfarande stiltje i vår verksamhet, men det kom några små vindpustar! Vi hade "fixardag" en lördag och då bestämde vi, att vi skulle göra så lite som möjligt. Flaggstängen fälldes, tvättades och vaxades, sen åt vi korv och umgicks utomhus. Vi pratade och ljög, fick höra om när HMS Hanö gick med fiskeflottan till Shetlandsöarna på 1970-talet. Flickorna i Lerwik var inte så vackra och dansade som hästar. Sen berättade någon om, när han miste sitt finger på HMS Tre Kronor och det blev ännu mer spännande att höra, hur han som ung mässuppassare blev beordrad att gå ut och hugga av surringarna till däckslasten i en storm på Nordsjön 1953, samma natt som Holands fördämningar brast och landet översvämmades. En annan berättade, att han som ung Rödakorsvolontär hade deltagit som sjukvårdare på Kullaberg under Operation Kullen 1955. En annan berättade om, när han tjänstgjorde på sjöfartsverkets m/s Malmö och de lyfte iland kanonerna, som i dag står vid engelska kyrkogården på Hanö. Därefter blev det diskussion om, varför fartyg ställer sig på tvären i Suezkanalen och så egna erfarenheter om gräs- och hoppssvärmar i kanalen och när den var fylld av sönderskjutna vrak.

överenskommelse till, då ena parten helt godtyckligt bara kan gå in och säga, att vi kommer inte att fullfölja det? Vad Riksförbundet och vår ordförande gjort för att stöta oss är en väl förborgad hemlighet.

Vi har haft ett coronaanpassat styrelsemöte. Vi får leva vidare ett år till utan ordförande. Vi har hjälpligt lyckats med roterande ordförandeskap bland styrelsens medlemmar förr, men det är inte optimalt. Enda personförändringen var, att en 80-åring avgick och ersattes av en pigg 75-åring. Vi har inte lyckats få några yngre att engagera sig i styrelsearbetet.

En positiv sak är, att en av våra medlemmar förbarmat sig över vår hemsida. Han

gallrar och städar upp mycket förtjänstfullt, vilket kommer att underlätta övergången till en aviserade modernare plattform.

Men, som jag skrev sist, vi sitter inte i sjön, det kommer att blåsa över, tills dess vill vi i styrelsen uppmana alla våra Flottans Män att hålla i och hålla ut. När detta väl blåst över, kommer vi att sätta ett starkt program.

Vi kommer att meddela via mail/post, när det är dags liksom via vår hemsida. Se flottansman.se/varberg.

Karl Henrik Weddig

På söndagen träffades vi igen utomhus och fortsatte med kaffe eller öl och macka samt mer sjösnack. Allt föregicks med strikt och reglementsenslig coronasäkerhet.

Vi har även hunnit med "enkät-årsmöte", inget modernt webbaserat möte utan en gammaldags pappersenkät, som har sänts ut till alla våra medlemmar med "snigelpost".

Vi är förvånade! Hela 32 svar kom. 13 hade lämnats i vår brevlåda. Några kom in vid träffen på fixardagen, någon sändes med mms och någon per mejl. Nio kom med postgång och en del var frankerade med intressanta frimärken med fartygsmotiv.

Våra justeringsmän arbetar f.n. med enkätsvaren. Frågan om vi skall höja årsavgiften blev olidligt spännande, men jag kan redan nu avslöja, att valet blev att vi behåller nuvarande låga avgift 250 kronor per år. Protokoll kommer och ambitionen är att lägga ut det på hemsidan, där ni nu kan se verksamhetsberättelsen för 2020.

Vi gläds åt att vårt konto nu ständigt fylls på med inbetalningar av årsavgiften. Styrelsen tackar dessutom alla, som ger både små och stora extra bidrag!

Har du glömt att betala eller om vår avi har kommit på villovägar, så vill jag meddela

att årsavgiften är 250 kronor och att inbetalning kan ske via BG 829-9737 eller Swish 123 553 2692

Hoppas att vi senast till sensommaren/hösten kan träffas utan risk och restriktioner. De, som deltog i höstens frågesport, minns ju, att när det blir mörka kvällar, skall vi chartra en bogserbåt i Helsingborg för träning i mörkernavigering på Sundet, i syfte att lära vissa medlemmar olika skeppsljus.

Bertil Lundvall

Vår medlem Sven Magander svarade på vår enkät. Hans brev var bl. a. frankerat med ett 11 kopeks frimärke med motiv på den gamla

atomisbrytaren Lenin. Brevet var poststämplat i Moskva.

Födelsedagar

Vi hyllar

95 år född

1926-08-22 Nils Kägelfeldt GUSTAVSBERG
1926-09-27 Sven Ahlin LINKÖPING

90 år född

1931-08-01 Rolf Andersson HÄRNÖSAND
1931-08-02 Stig-Åke Andersson VÄSTERÅS
1931-08-04 Lennart Jansson ENEBYBERG
1931-08-07 Arnold Gustavsson VÄXJÖ
1931-09-11 Per-Erik Lagerström NORRKÖPING
1931-09-29 Jarl-Erik Johansson LYCKEBY

85 år född

1936-07-02 Jan-Olof Burhage TULLINGE
1936-07-07 Jöran Hultman ÄNGELHOLM
1936-07-08 Gustaf Almroth TÄBY
1936-07-18 Lars Rossander DJURSHOLM
1936-07-20 Ingemar Kollén BOLLEBYGD
1936-07-21 Carl-Axel Ericson VÄSTRA FRÖLUNDA
1936-07-25 Inger Nilsson UPPSALA
1936-07-25 Lars Engström TULLINGE
1936-08-16 Gunnar Watz KARLSTAD
1936-08-23 Eigil Jakobsen TORSLANDA
1936-08-26 Stig Sandelin VISBY
1936-08-26 Tony Wärdig VÄSTERVIK
1936-08-28 Hans Nilsson GÖTEBORG
1936-08-29 Hans-Christian Agerman VÄSTERVIK
1936-08-31 Jan Claesson VÄSTERVIK
1936-09-02 Ove Ohlsson KRISTIANSTAD
1936-09-03 Gunnar Bengtsson VÄSTERHANINGE
1936-09-10 Gunnar Landin VINGÅKER
1936-09-20 Pertti Pennanen KARLSHAMN
1936-09-20 Stig Friberg KARLSTAD
1936-09-20 Tage Helmersson HÄRNÖSAND
1936-09-27 Bengt Dahlstedt NORRKÖPING

80 år född

1941-07-01 Anders Mark STRÖMSHOLM
1941-07-03 Arne Ehrenholm BORÅS
1941-07-03 Lennart Hejdenberg VISBY
1941-07-04 Bertil Palm TRELLEBORG
1941-07-13 Curt Stockslius VÄSTERÅS
1941-07-13 Maybritt Johansson KARLSHAMN
1941-07-16 Owe Fahlström NORRTÄLJE
1941-07-19 Lars Adriansson FISKEBÄCKSKIL
1941-07-25 Tor Wikström SUNDSBRUK
1941-07-26 Leif Carlsson VÄXJÖ
1941-07-29 Einar Gustafsson JÖNKÖPING
1941-07-29 Jan Sandberg GÖTEBORG
1941-08-07 Henrik Falkenberg STOCKHOLM
1941-08-14 Lars Hedström HJÄRNARP
1941-08-19 Tommy Hansson HELSINGBORG
1941-08-27 Göran Janblad HOVÅS
1941-08-31 Stellan Andersson FRIDLEVSTAD
1941-09-02 Johann Groth VÄSTERVIK
1941-09-16 Jan Nordin VÄSTERVIK
1941-09-16 Stig Ödmark NYNÄSHAMN
1941-09-17 Lars Johnson DANDERYD

1941-09-20 Håkan Jacobsson V FRÖLUNDA
1941-09-22 Olof Svenfelt VAXHOLM
1941-09-24 Ulla von Rosen KRISTIANSTAD
1941-09-25 Bengt Olofsson HALMSTAD
1941-09-25 Göran Widén DJURSHOLM
1941-09-27 Hans Malmberg NORRKÖPING
1941-09-28 Krister Garin LUND
1941-09-30 Johan Taube TÄBY

75 år född

1946-07-01 Lars Torell JÄRFÄLLA
1946-07-02 Kent Lansing MARIEHAMN
1946-07-03 Ulf Ottgård ELLÖS
1946-07-04 Bill Ekdahl HELSINGBORG
1946-07-04 Hans Liljesson STOCKHOLM
1946-07-10 Anders Rudin BROMMA
1946-07-13 Bertil Ericsson HÄRNÖSAND
1946-07-22 Hans Hansson MÖLNDAL
1946-07-29 Peter Helsinger SUNDSVALL
1946-08-02 Urban Jonsson NORRKÖPING
1946-08-05 Gert Svensson ASKIM
1946-08-05 Rolf Bäckman SMÖGEN
1946-08-07 Åke Andersson KARLSKRONA
1946-08-09 Roland Nilsson BRÄKNE HOBY
1946-08-10 Krister Åberg NORRKÖPING
1946-08-15 Olof Hjort KARLSKRONA
1946-08-15 Sören Andersson SUNDSVALL
1946-08-26 Håkan Granander DJURSHOLM
1946-08-29 Håkan Karlsson TORSBY
1946-09-03 Henrik Nilsson HALMSTAD
1946-09-04 Kent Persson OSKARSTRÖM
1946-09-08 Birger Johansson TÄBY
1946-09-08 Kenneth Falk LANDSKRONA
1946-09-08 Stig Englessen GÖTEBORG
1946-09-09 Mats Rosendahl GÖTEBORG
1946-09-11 Hans Olsson TUMBA
1946-09-12 Lars Olov Andersson LIDINGÖ
1946-09-13 Klemens Pettersson HALMSTAD
1946-09-16 Bo Sahlen NJURUNDA
1946-09-17 Börje Bäckman VÄSTERÅS
1946-09-18 Lars-Inge Kjellberg KARLSHAMN
1946-09-23 Johny Skanelid BUA
1946-09-23 Lars-Eric Ericsson BORGHOLM
1946-09-23 Thomas Kraepelien LIDINGÖ
1951-07-04 Ronny Hultman KLÄGERUP

70 år född

1951-07-08 Nils Fredrik Hadarsson Hallström TRELLEBORG
1951-07-09 Jan Palm NORRKÖPING
1951-07-09 Lars Ellebring VISBY
1951-07-14 Ulf Samuelsson HALMSTAD
1951-07-19 Bernt Janson NYNÄSHAMN
1951-07-21 Hans Bager NORRKÖPING
1951-07-26 Gunnar Bylund HÄRNÖSAND
1951-07-29 Folke Gustafsson JÖNKÖPING
1951-07-30 Thomas Martinsson KARLSHAMN
1951-08-04 Per Rydberg NORRTÄLJE
1951-08-26 Lennart Törnberg JORDBRO

1951-09-08 Bernt Gustafsson VÄSTRA FRÖLUNDA
1951-09-13 Sören Karlsson NORRTÄLJE
1951-09-15 Bengt-I Randevåg HÄRNÖSAND
1951-09-15 Bertil Norström SÖDERTÄLJE
1951-09-16 Lars-Göran Uddholm SKÄRHOLMEN
1951-09-25 Tore Carlsson ÄNGELHOLM

65 år född

1956-07-02 Kerstin Thelin ÅRSTA HAVSBAD
1956-07-11 Bo Loggarfve HALMSTAD
1956-07-16 Leif Thillberg DIÖ
1956-07-17 Anders Ekstrand STUREFORS
1956-07-22 Arne Lindh HALMSTAD
1956-07-28 Jan Frykberg SKÖVDE
1956-07-29 Per Björnekärr ENSKEDE
1956-07-30 Lars Bredin SMÖGEN
1956-08-12 Stefan Borgman SUNDBYBERG
1956-08-15 Lars-Olov Bergström SÖDERTÄLJE
1956-08-29 Peter Vedin GUSTAVSBERG
1956-09-10 Magnus Bouvin KARLSKRONA
1956-09-14 Hans-Erik Fahlén HÄRNÖSAND
1956-09-16 Erik Lönngren HÄRNÖSAND
1956-09-24 Petter Nilsen VÄSTERÅS

60 år född

1961-07-14 Thorbjörn Andersson VÄSTERVIK
1961-07-17 Stefan Lundström VENDELSÖ
1961-08-09 Sonny Jönsson RONNEBY
1961-08-09 Thomas Svensson TRELLEBORG
1961-09-08 Jonas Gramer STOCKHOLM
1961-09-23 Ove Antonsson LYSEKIL
1961-09-23 Per-Arne Persson SÖDERTÄLJE
1961-09-26 Michael Ekman STRÖMSTAD
1961-09-27 Rickard Bäcklin STOCKHOLM

50 år född

1971-07-05 Eric Holmgren UPPSALA
1971-07-18 Stefan Eriksson SÖDERTÄLJE
1971-08-21 Henrik Mankefors SÖDERTÄLJE
1971-09-29 Staffan Lönnqvist SUNDSVALL
1971-09-30 Michael Silberberg STOCKHOLM

20 år född

2001-09-28 Leonard Steen Lembke KÅLLERED

Nya medlemmar

Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Göteborg

Ingvar Abrahamsson
Axel Barnekow Widmark
Anders Bäckelin
Lars-Erik Ohlsson

Karlskrona

Britt-Marie Andersson
Katarina Andersson
Per Mikael Dugby
Kerstin Gruwberger
Pia Håkansson
Elisabeth Johansson
Gerd Nejdefelt
Mattias Styrhagen

Karlstad-Värmland

Magnus Heikenberg

Lysekil

Bengt Haverby
Bertil Öström

Nynäshamn

Thomas Nilsson

Stockholm

Karin Acton
Owe Armandt
Mikael Dahlgren
Göran Dalin
Jan Fredriksson
Carl Johan Gezelius
Ronny Högberg
Bo Lindström
Raimo Penttilä
Aili Ramberg
Michael Silberberg
Göran Sjöquist
Magnus Svantesson

Sundsvall

Einar Ekholm

Södertälje

Per-Arne Persson

Avlidna kamrater

Karl-Axel Ahlman KRISTIANSTAD

Född den 15 november 1931 Avliden den 13 december 2020

Hans Andersson NYNÄSHAMN

Född den 16 mars 1936 Avliden den 6 maj 2021

Rolf Andersson NYHAMNSLÄGE

Född den 28 maj 1922 Avliden den 14 februari 2021

Göran Bram GÖTEBORG

Född den 8 januari 1926 Avliden den 3 mars 2021

Åke Eriksson NORRTÄLJE

Född den 22 december 1936 Avliden den 31 december 2020

Sven-Erik Gamelius LYCKEBY

Född den 17 juli 1946 Avliden den 22 mars 2021

Anders Hallin V FRÖLUNDA

Född den 4 februari 1931 Avliden den 23 april 2021

Lars Hansson KARLSKRONA

Född den 12 maj 1920 Avliden den 23 februari 2021

Lars-Göran Hedman HALMSTAD

Född den 9 september 1951 Avliden den 7 september 2020

Åke Hellman HISINGS KÄRRA

Född den 8 maj 1928 Avliden den 4 mars 2021

Göte Hertzman STOCKHOLM

Född den 12 februari 1919 Avliden den 11 maj 2021

Göran Hjort NORRKÖPING

Född den 15 augusti 1936 Avliden den 19 mars 2021

Astrid Karlsson Holmberg STOCKHOLM

Född den 24 oktober 1939 Avliden den 28 februari 2021

Gert Leander KARLSKRONA

Född den 2 december 1942 Avliden den 9 april 2021

Lennart Ingemar Lindgren KARLSKRONA

Född den 1 oktober 1941 Avliden den 20 mars 2021

Lars Lundin HELSINGBORG

Född den 8 februari 1959 Avliden den 31 juli 2019

Alf Martinsson SÄVEDALEN

Född den 3 februari 1933 Avliden den 24 mars 2021

Johnny Nilsson SUNDSVALL

Född den 27 september 1944 Avliden den 11 mars 2021

Orvar Olsson KIL

Född den 10 juni 1931 Avliden den 7 mars 2021

Lennart Paulsson KARLSHAMN

Född den 1 mars 1921 Avliden den 14 februari 2021

Folke Tureson ÖSTRA SÖNNARSLÖV

Född den 27 december 1932 Avliden den 1 januari 2021

Staffan Wahlström NORRKÖPING

Född den 12 januari 1935 Avliden den 29 mars 2021

Jan Wikberg ÖSTERSUND

Född den 29 oktober 1935 Avliden den 25 mars 2021

**Hedra våra avlidna kamraters minne
med en gåva till Flottans Män.
Pg 5 88 19-4.**

**Efter Din betalning sänder
FM kansli blanketten till de
sörjande.**

In memoriam

Göte Hertzman, Sveriges sista skeppsgosse har lämnat oss den 11 maj 2021 i en ålder av 102 år.

Göte tog värvning i Skeppsgossekåren 1933, karlskrevs 1936 och anställdes därefter i flottan. Han blev flottan trogen hela sin yrkesverksamma tid och hade många olika befattningar såväl ombord som iland. Jag hade förmånen att arbeta ihop med Göte några år sent 70-tal vid Flottans personalavdelning på Skeppsholmen. Ofta vände vi yngre officerare oss till Göte för att få råd och stöd och han ställde alltid upp. Göte gick i pension 1979.

Skeppsgossekåren avvecklades 1939 efter en 250

årig historia. Skeppsgossarna gav sig inte. 1954 bildades föreningen "Före detta skeppsgossar". Föreningen hade en egen lokal i Hantverkarskasernen på Skeppsholmen. Föreningen tog som en uppgift att hissa Stor flaggning över fullriggaren och skeppsgossefartyget *af Chapmans* masttoppar.

Med tiden tog åldern ut sin rätt och med en medelålder på 87 år så lades föreningen ner efter en minnesstund på *af Chapman* den 20 augusti 2004.

Flottans Män tog över flagghissningen men Göte gav aldrig upp, han deltog med glädje, kokade kaffe och bjöd på bullar efter flagghissningen ända till för några år sedan.

Det är inte svårt att dra slutsatsen att en epok gick slutgiltigt i graven den 11 maj 2021.

Lennart Bresell

Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordförande	Örjan Sterner	070-627 53 97	Marknadsvägen 179	183 78	TÄBY	orjansterner77@gmail.com
Vice förb.ordf	Göran Löfgren	070-495 80 14	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren@tele2.se
Sekreterare	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristerh@flottansman.se
Kanslichef	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennartbresell8@gmail.com
Medlemsregister	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennartbresell8@gmail.com
Infoansvarig	Bo Schagerberg	070-521 44 39	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbansvarig	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristerh@flottansman.se
Kansli	Flottans Män	076-7786870	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se
			Öppet tisdagar 9-16			

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: Cawe Johansson

Härnösand	Roger Karlström	073-410 24 55	Brunnhusgatan 14B lgh 1002	871 33	HÄRNÖSAND	roger.karlstrom@telia.com
Sundsvall	Cawe Johansson	070-659 54 65	Backvägen 6	861 38	BERGEFORSSEN	astors.farg@spray.se

Region Mitt

Representant i förbundsstyrelsen: Krister Hansén

Gotland	Lars Ellebring	070-835 78 73	Furugatan 54	621 44	VISBY	lars.ellebring@live.se
Föreningslokal:	Marinstugan		Gotlandsresor/Scandic Visby, Färjeleden 3,	621 58	VISBY	
Haninge	Lars Engvall	070-661 58 74	Lilla Hundens gata 422	136 64	HANINGE	haninge@flottansman.se
Norrköping	Ove Kumlov	073-156 10 35	Tallvägen 10	616 34	ÅBY	kumlov49@outlook.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	070-836 59 92	Lansengatan 38	602 09	NORRKÖPING.	flottansman@telia.com
Norrköping	Olle Jansson	070-587 03 44	Kristoffers väg 1	760 15	GRÄDDÖ	olle-jansson@live.se
Föreningslokal:	FOS-huset		Regementsgatan 22		NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	070-641 35 53	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	kjelljohansen756@gmail.com
Stockholm	Örjan Sterner	070-627 53 97	Marknadsvägen 179	183 78	TÄBY	orjansterner77@gmail.com
Kansli	Flottans Män	072-363 855 4	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@flottansman.se
Södertälje	Thomas Westerberg	073-746 36 69	Oaxen 24	153 93	MÖRKÖ	t_westerberg@hotmail.com
Föreningslokal:	Notholmen		Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Magnus Leucovius	070-332 01 15	Uniformsgatan 12	723 50	VÄSTERÅS	magnus.leu@gmail.com
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	vasteras@flottansman.se

Region Syd

Representant i förbundsstyrelsen: Göran Löfgren

Kalmarisund	Stefan Horndahl	070-554 41 80	Värdshusvägen 14	394 77	KALMAR	stefan.horndahl44@outlook.com
Karlshamn	Sewe Lindberg	070-625 60 92	Ronnebyvägen 260	374 30	KARLSHAMN	sewe@sewe.se
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Göran Löfgren	0704-958 014	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren@tele2.se
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	0765-10 04 72	Byastensvägen 10	291 77	GÄRDS KÖPINGE	navyman@tele2.se
Malmö	Hans Carlsson	070-376 73 89	Vendelsfridsgratan 6 A 6 tr	217 64	MALMÖ	malmö@flottansman.se
Trelleborg	Thomas Ohlsson	0702-56 98 31	Flundrevägen 3	231 92	TRELLEBORG	thomasgohlsson@gmail.com
Västervik	Åke Revelj	079-341 14 26	Hornsvägen 15 M	593 54	VÄSTERVIK	akerevelj@hotmail.com
Växjö	Sten Svensson	0470-811 74	G:a Teleborgsvägen 12	352 55	VÄXJÖ	leifcarlsson41@hotmail.com

Region Väst

Representant i förbundsstyrelsen: Lars-Erik Uhlegård

Göteborg	Lars-Erik Uhlegård	0723-97 21 86	Broslettsgatan 25	431 31	MÖLNDAL	lars-erik@uhlegard.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	goteborg@flottansman.se
Halmstad	Ulf Ångemo	070-350 09 14	Södra vägen 37	302 90	HALMSTAD	ulf.angemo@hotmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	076-880 70 53	Dragvägen	302 90	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Måns Suneson	0706-372 106	Bergstigen 3	564 32	BANKERYD	mans.suneson@telia.com
Karlstad-Värmland	Göran Olsson	070-415 02 76	Nordsjötorp Backarna	669 92	DEJE	golsson@kommunensbesta.se
Lysekil	Mattias Bergsten	070-535 27 94	Valbogatan 72	453 34	LYSEKIL	lysekil@flottansman.se
Varberg	Karl Henrik Weddig	070-686 70 71	Knut Porses väg 12	432 44	VARBERG	khweddig@gmail.com
Föreningslokal:	Gamla tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 44	VARBERG.	
Ängelholm	Bertil Lundvall	070-257 23 66	Storgatan 69	262 35	ÄNGELHOLM	b.lundvall@gmail.com
Föreningslokal:	Flottans Män	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 00	ÄNGELHOLM.	angelholm@flottansman.se

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen till:
FLOTTANS MÄN
Teatergatan 3,
111 48 STOCKHOLM

2022 fyller vår marin 500 år

Foto Dag Åshage

*Per-Erik Tibblin hissar den
tretungade flaggan
Foto Krister Hansén*